

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra muzikologie

Historie pěveckého sboru Vox Bohemica v Českém Brodě

The History of the Vox Bohemica Choir in Český Brod

Bakalářská práce

Jan Kašpar

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jiří Kopecký, Ph.D.

Olomouc 2022

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně na základě pramenů, literatury a dalších zdrojů, které jsou v práci uvedeny.

V Olomouci dne 1. 5. 2022

.....

Jan Kašpar

Poděkování

Rád bych na tomto místě poděkoval všem lidem v mém okolí, kteří se jakkoli zasadili o úspěšné sepsání této práce, především Adélce za pomoc a podporu.

Zvláštní poděkování patří doc. PhDr. Jiřímu Kopeckému, Ph.D., za trpělivé, obohacující vedení bakalářské práce a obdivuhodnou pohotovost.

Děkuji také panu řediteli Tomáši Charvátovi za poskytnuté stěžejní materiály ke zdárnému vypracování textu práce i za konzultace a pramenné výpovědi o činnosti sboru.

Úvod	5
Stav bádání	7
1. Sborový zpěv	9
2. Stručný přehled vývoje sborového zpěvu na českém území	10
3. Katalogizace pramenů.....	12
4. Pravidla katalogizace dokumentů	13
5. Město Český Brod	14
6. Tomáš Charvát.....	16
7. Sbor Vox Bohemica očima autora práce.....	18
8. Historie sboru Vox Bohemica.....	20
9. Stanovy sboru Vox Bohemica	25
10. Soutěžní úspěchy sboru Vox Bohemica.....	29
11. Zahraniční zkušenosti a nahrávka CD	32
12. Regionální expanze a hledání nových talentů	34
13. Kouřimské hudební slavnosti.....	36
14. Sbor Vox Bohemica po roce 2000	38
15. Patnácté výročí sboru Vox Bohemica	44
16. Symfonické období sboru Vox Bohemica	47
Závěr.....	51
Anotace.....	52
Resumé	53
Přehled pramenů a literatury	56
Příloha.....	58

Úvod

Tématem bakalářské práce jsem zvolil pojednání o historii a fungování pěveckého sboru *Vox Bohemica*, který již téměř třicet let vykazuje uměleckou činnost převážně v českobrodském regionu ale i ve vzdálenějším okolí včetně cest za hranice republiky. Sám jsem již od prvního stupně základní školy členem různých jeho oddělení, jež se v závislosti na věku a zkušenostech zpěváka postupně mění. Velkou výhodou pro vypracování tohoto tématu cítím v osobní zkušenosti s hudebním tělesem, jehož jsem od roku 2000 aktivním členem a současně i v osobních kontaktech se zakládajícími členy, dnes aktivními zpěváky a s vedením sboru. Kromě samotného historiografického popisu uměleckého souboru se budu zabývat utříděním dochovaných archiválií a pokusím se v této práci vystihnout význam sboru pro společnost v regionu i samotné zpěváky. K tomu bude sloužit mimo jiné podrobné seznámení s dosavadním repertoárem sboru. Archivované dokumenty zatím nejsou nijak strukturované, proto bych rád vytvořil systém umožňující přehlednou orientaci a provedl digitalizaci pramenných dokladů o tomto pěveckém sboru. Digitalizací a katalogizací umožním přehledné a systematické ukládání všech archivních dokumentů i v budoucích letech.

Cílem práce je co nejpřesnější zachycení všech důležitých etap i událostí spjatých s pěveckým sborem *Vox Bohemica*, současně představit čtenáři zásadní impulzy formující směřování, repertoárové zaměření či uměleckou výkonnost tělesa, jakož i osobnosti a partnerské hudební soubory umělecky spolupracující dnes či v minulosti. Vyplývajícím a neméně důležitým cílem je také nastínění regionálního kontextu fungování sboru: jak ovlivňuje obyvatelstvo, zda se daří vychovávat stálé posluchačstvo navštěvující produkci, nebo jestli existuje vhodné finanční zajištění této nevýdělečné umělecké spolkové činnosti. Druhý zásadní cíl již vyplývá z výše psaného odstavce a tkví v založení systematické katalogizace pramenných dokumentů. Následně bude možné všechny nově vzniklé materiály přehledně ukládat.

Má práce vznikala s předpokladem, že naleznu důvody úspěšného fungování sboru po dobu takřka 30 let od založení a podaří se mi podrobně zmapovat veškeré jeho důležité umělecké aktivity. K naplnění této hypotézy je potřebné seznámit se nejen s dostupnými doklady o činnosti souboru, ale také se zásadními aktéry Voxu, kteří mají dosud nezastupitelnou roli. Druhá dílčí hypotéza směřuje ke vhodnosti zvolení praktické

části. S ukončením práce je tedy nutno si odpovědět, jestli ona katalogizace má pro těleso tohoto typu vůbec význam a dokáže ji zhodnotit pro následující generace badatelů, čtenářů či samotných členů.

V první kapitole stručně přiblížím fenomén sborového zpěvu. Ve druhé zacílím na počátky a vývoj sborového zpěvu v českém prostředí. Následující dvě kapitoly jsou věnované praktické části této práce, která zahrnovala utřídění a digitalizaci ve sboru archivovaných dokumentů. Pátá kapitola čtenářům předkládá informace o domovském městě sboru *Vox Bohemica* Českém Brodě. Následuje stručná životopisná kapitola o sbormistru Tomáši Charvátovi, který je dosud zásadním hybatelem veškerých uměleckých aktivit souboru. Komentář k fungování Voxu na příkladu dlouholetého člena sboru a současně autora této práce nalezneme v sedmé kapitole. Od osmé kapitoly se věnuji chronologickému popisu aktivit a interpretuji význam událostí pro samotný sbor či jeho okolí. Najdeme zde informace o repertoáru, koncertní činnosti, úspěších i osobnostech a událostech, které formovaly vývoj sboru *Vox Bohemica*.

Stav bádání

O pěveckém sboru *Vox Bohemica* dosud nevznikla žádná ucelená publikace. Z externích zdrojů informací se tak má práce opírá o články z regionálních periodik, které reflektují či oznamují konkrétní hudební události, případně jinou aktivitu souboru. V drtivé převaze však celá práce stojí na interních dochovaných pramenech od běžných propagačních materiálů (brožury, plakáty, programy koncertů), přes různá ocenění (soutěžní a čestná), korespondenci až k výročním zprávám či notovému archivu. Dalším důležitým zdrojem informací se stala komunikace a rozhovor s hlavní osobností pěveckého sboru, sborníkem Tomášem Charvátém. Pro informace obecného kontextu se nabízí informace ze stránek české asociace pěveckých sborů,¹ které budu konfrontovat a doplňovat o informace z publikací zaměřených na sborový zpěv, jako je například kniha o sborovém zpěvu a jeho řízení autorů Koláře a Štíbrové.² Mezi další publikované zdroje vhodné pro tuto práci řadím knihu vedoucího Hudební katedry Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity, místopředsedy České hudební společnosti, významného pedagoga a hudebního vědce Evžena Valového.³ K nedílné součásti informačních zdrojů patří také hesla internetového portálu Český hudební slovník osob a institucí⁴ Ústavu hudební vědy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Dalším pramenným zdrojem informací je zmínka v diplomové práci Jany Rejhonové⁵ o hudebním souboru *Ritornello* Michaela Pospíšila, se kterým sbor *Vox Bohemica* spolupracoval na nahrávání CD. U obecně přehledové literatury jsem pracoval s *Dějiny hudby* Jaroslava Smolky.⁶ Miloš Dvořák sepsal roku 1992 stručné dějiny uměleckých památek a pamětihodností na československu⁷, kde shrnuje dosud známé reálie z vývoje města Český Brod. Výše uvedenou publikaci v oblasti dějin místa působení pěveckého sboru *Vox Bohemica* doplní podrobnější dílo historika a pedagoga Vladimíra Jakuba Mrvika.⁸ Celá řada

¹ www.ceskesbory.cz

² KOLÁŘ, Jiří – ŠTÍBROVÁ, Ivana – ROB, Josef: Sborový zpěv a řízení sboru. Praha: státní pedagogické nakladatelství, 1983.

³ VALOVÝ, Evžen: Sborový zpěv v Čechách a na Moravě. Pedagogická fakulta University J. E. Purkyně. Brno. 1972.

⁴ www.ceskyhudebnislovník.cz

⁵ REJHONOVÁ, Jana. Michael Pospíšil a soubor Ritornello a jejich úsilí o realizaci anonymní tvorby 17. a 18. století [online]. Brno, 2010 [cit. 2021-06-11]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/y0h1o/>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Miloš ŠTĚDRŮN.

⁶ SMOLKA, Jaroslav a kolektiv: Dějiny hudby. Brno: TOGGA 2001.

⁷ DVOŘÁK, Miloš: Český Brod. Interes, spol. s. r. o. 1992.

⁸ MRVÍK, Vladimír Jakub. Dějiny královského města Český Brod. Město Český Brod. Český Brod, 2021.

kvalifikačních vysokoškolských prací se věnuje obdobné tematice regionálních souborů z celé republiky. Velice inspirativní pojetí kapitol o historii sboru uvádí Lenka Doležalová v práci *Holešovský dětský sbor Moravské děti a Dětský pěvecký sbor Plamínek Holešov*,⁹ ve které zachycuje podrobný vývoj pěveckých těles v kontextu koncertní a festivalové činnosti. Naopak jen teoretické pojednání o sborovém zpěvu nalezneme v práci Terezy Jedličkové *Pěvecký sbor jako jedna z možností trávení volného času*.¹⁰ Můžeme však na základě komparace s touto prací vyzdvihnout jedinečnost sboru *Vox Bohemica* při práci s dětmi.

⁹ DOLEŽELOVÁ, Lenka. *Holešovský dětský sbor Moravské děti a Dětský pěvecký sbor Plamínek Holešov* [online]. Olomouc, 2013 [cit. 2022-03-02]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/egbq1b/>. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce doc. PaedDr. Pavel Režný, Ph.D.

¹⁰ JEDLIČKOVÁ, Tereza. *Pěvecký sbor jako jedna z možností trávení volného času*. České Budějovice 2021. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí práce Mgr. K. Ochozka.

1. Sborový zpěv

Pro fundamentální definici sborového zpěvu využiji formulaci Evžena Valového z jeho publikace o tomto fenoménu v Čechách a na Moravě, kde uvádí následující charakteristiku: „sborový zpěv je společný, většinou vícehlasý zpěv kolektivu, který se utvořil za účelem pěvecky se vyjádřit, je organizován a řízen ve svém projevu jednak daným a provozovaným hudebním materiálem (skladbou) a většinou i sbormistrem.“ (Valový 1972, s. 10). Sbornistr neboli dirigent pěveckého sboru připravuje sbor ke koncertní činnosti, zpravidla nepoužívá taktovku a více než dirigent vede a detailněji řídí jednotlivé hlasové skupiny (Jareš, Smolka 1983, s. 566). Ty se liší v závislosti na složení zpěváků, kteří pěvecký sbor tvoří. V dnešní praxi se setkáváme se sbory dětskými, ženskými, mužskými a smíšenými. U dětských a ženských (v případě vícehlasých sborů) pak dělíme hlasové skupiny na první soprán, druhý soprán, první alt a druhý alt, u sboru mužského hlasové skupiny dělíme na první tenor, druhý tenor, první bas a druhý bas. Smíšený sbor je složen z kombinace výše uvedených hlasových skupin soprán, alt, tenor, bas, které se pro osmihlas mohou dále dělit na první a druhý. V některých sborových skladbách nalezneme dokonce jemnější dělení hlasových skupin a dochází tak k přidání barytonu¹¹ či třetích skupin¹² výše uvedených hlasů.

¹¹ Baryton, jako pátý hlas smíšeného sboru, využil na příklad Francis Poulenc ve své skladbě *Stabat Mater*, FP 148.

¹² Takové dělení nalezneme u sopránů například ve skladbě Antonína Dvořáka *Mše D dur*, op. 86 v části *Agnus Dei*.

2. Stručný přehled vývoje sborového zpěvu na českém území

Touha lidí participovat na společném pěveckém interpretačním umění, tříbit kulturu a kulturnost obyvatel dala vzniknout seskupením mnoha různých uspořádání i zaměření a dovedla je až k postupné institucionalizaci v podobě úzce profilovaných zpěváckých spolků v polovině devatenáctého století. Historicky oblíbené sdílení hudebních zážitků ve společnosti bylo v 19. století ještě podpořeno vrcholem českého národního obrození. Přestože již v roce 1803 vznikla *Cecilská hudební jednota* v Ústí nad Orlicí trvalo necelé půlstoletí, než vznikly první skutečné zpěvácké spolky se zahájením činnosti v roce 1848. Úředně povolený zpěvácký spolek *Svatopluk* ze Žďáru nad Sázavou,¹³ pěvecký odbor slovanského spolku *Lípa* v Plzni¹⁴ či Brněnská *Beseda* předznamenávají tendence tehdejšího spolkového života, které však mohou propuknout až v roce 1860 po vydání císařského Říjnového diplomu a uvolněním spolčovacího práva, jež umožnilo nárůst počtu takto zaměřených uskupení (Valový 1972, s. 38-39). V knize *Dějiny hudby* od J. Smolky nám autor předkládá nově vzniklou specifickou formu hudebního života v podobě pěveckého spolkového hnutí, v němž vzorovou úlohu sehrává pražský *Hlahol* založený začátkem 60. let 19. století.¹⁵ Nejprve mužská sborová tělesa a později i smíšená uskupení byla nejen hudebními organizacemi, ale také centry společenského života. Koncerty tehdejších pěveckých spolků nabývaly forem zábav různorodého obsahu. Vznikaly také dělnické pěvecké spolky či pěvecké kroužky zaštitěné tělocvičnou jednotou Sokol. V textu dále nalezneme informace o existenci 233 zpěváckých spolků v 229 městech a obcích v Čechách a na Moravě v roce 1869. A již rok před tím byla na podnět pražského *Hlaholu* ustavena Jednota zpěváckých spolků československých s cílem pěstování sborového zpěvu, hlavně českého a slovanského (Smolka 2001, s. 466). Znamé heslo *Zpěváckého spolku Hlaholu: Zpěvem k srdci, srdcem k vlasti!* nám tak mimořádně přesvědčivě dokládá tehdejší tendence a vize zainteresované společnosti na celém území, a nejen v Praze.

Spolková pěvecká činnost přečkala v různě společensky koncipovaných obdobích celé 20. století. Dokladem nám může být stále aktivní činnost pražského i nymburského *Hlaholu* či *Cecilské hudební jednoty* ve farnosti Ústí nad Orlicí a mnoha dalších

¹³ Založen 1848 jako čtenářský spolek, roku 1862 obnoven a roku 1863 pojmenován jako Svatoopluk.

¹⁴ Založen 1848, zanikl 1849 po revolučních událostech.

¹⁵ Od roku 1861 veřejným spolkem s názvem Hlahol.

uskupení, která ve své historii prochází příznivými i nepříznivými etapami. Řada jiných naopak zanikla nedlouho po zahájení činnosti, k nimž patří i českobrodská *Ozvěna*¹⁶ založena v roce 1859 se zánikem v osmdesátých letech 20. století. Obdobným impulzem pro další vlnu zakládání hudebních spolků, jímž bylo podepsání Říjnového císařského diplomu v roce 1860, se stal rok 1989 a Sametová revoluce. Právě do období uvolnění devadesátých let 20. století patří také počátky sboru *Vox Bohemica*.

¹⁶ Založení spolku zmiňuje na dvou místech (str. 40 a 43) své knihy E. Valový, zánik poté popisuje Miloš Dlabal v článku *Z historie spolků v Českém Brodě* otisknutého v dubnovém Českobrodském zpravodaji roku 1999.

3. Katalogizace pramenů

Problematice katalogizace jsem se rozhodl dát prioritu po získání velkého množství dochovaných dokumentů týkajících se fungování sboru. Tento vytyčený cíl pro mne ještě nabýval na důležitosti při postupném studiu informací souvisejících témat. Často jsem se setkával s odkazy na dnes již neexistující tělesa či spolky, ve své době důležité pro svůj region, o jejichž činnosti nebyla žádná ucelená informace sepsána. Snaha učit se z historie a pokusit se bojovat s možným zapomenutím důležitého regionálního kulturního společenství v budoucích letech mne definitivně přesvědčila o nutnosti zmíněný systém zavést a za pomoci dochovaných dokumentů zachytit dosud známou činnost sboru *Vox Bohemica*.

Předně musím upozornit, že katalogizační norma použitá pro tuto práci nevyužívá žádná konkrétní známá pravidla například z prostředí knihovnictví ani jiných odvětví zabývajících se katalogizací. Vznikla za účelem uspořádání dokumentů jedné instituce pro jejich přehledné využití v bakalářské práci s potenciálem nabídnout systematiku i budoucímu režimu ukládání archiválií s tímto tématem. Za velice zdařilý model pro inspiraci považuji světoznámý systém klasifikace hudebních nástrojů od Ericha Moritze von Hornbostela a Curta Sachse. Číselný kód umožňuje rychlou orientaci a současně implementaci zásadního údaje, jímž je v tomto případě vrocení dokumentu. Spolu s tím při vhodné konfiguraci kódu umožňuje taková struktura případné rozšíření o další kategorie předmětů v archivu sboru. Z hlediska struktury dochovaných pramenů se jevílo jako optimální sestavit systém kategorizace dimenzovaný pro písemné dokumenty.

4. Pravidla katalogizace dokumentů

Do číselného kódu bylo nutné otisknout rok, ze kterého identifikovaný dokument pochází. S ohledem na přelom tisíciletí v časovém intervalu existence sboru bylo zvoleno třímístné¹⁷ určení časového původu dokumentu. Tři poslední číslice letopočtu původu pramenné listiny jsou prvním trojčíslím kódu. U dokumentů bez jednoznačně zjištěného data původu je kód tvořen třemi číslicemi 8. Následující trojice číslic za tečkou popisuje druhy a typy dokumentů, případně jejich pořadí dále uvedeným způsobem. Na prvním místě dochází k rozlišení, zda jde o dokument interní produkce, tedy samotným sborem či jeho okolím publikovaný (plakáty, programy, plány práce) s číslicí 1, nebo určuje externí doklady v podobě článků v místních periodících, ocenění či diplomů s číslicí 2. Na druhé pozici číslice konkretizuje typ dokumentu. V interních určuje číslice 1 plakáty, číslice 2 koncertní programy, číslice 3 plány práce, číslice 4 představuje dopisy či objednávky, číslice 5 ostatní dokumenty číslice 6 pozvánky. U externích rozlišujeme plakáty číslicí 1, koncertní programy číslicí 2, články v periodících číslicí 3, diplomy a jiná ocenění číslicí 4, číslicí 5 ostatní dokumenty a číslicí 6 pozvánky. Poslední pozice je určena pořadovému číslu dokumentu, aby je bylo možné rozlišit v případě shody v předcházejících číslech kódu.

Pro názorný příklad existujících archivovaných pramenů uvádím následující: VB 995.121 je kódem programu koncertu interní produkce z roku 1995 a je prvním evidovaným programem v předmětném roce. Pod kódem VB 008.222 je evidován externí program koncertu z roku 2008, který je již druhým dochovaným externím programem v archivu sboru z tohoto roku.

Takto jednoduchá katalogizační norma vede k dostatečnému rozlišení dokumentů pro potřeby práce a přináší možnost jejich časového přiřazení k příslušnému roku (je-li možné údaj určit). Do budoucna poskytuje příležitost navázat na systematické ukládání dalších písemností určených k archivaci.

¹⁷ Např. 998 pro rok 1998 či 005 pro rok 2005.

5. Město Český Brod

Pro pochopení místních souvislostí vztahujících se k pěveckému sboru *Vox Bohemica* pokládám za důležité představit region hlavního působiště spolku.

Český Brod leží na průsečíku pomyslných spojnic měst Lysá nad Labem a Kostelec nad Černými lesy, Praha a Kolín ve východní části Středočeského kraje v okrese Kolín. Tato strategická poloha na tzv. trstenické stezce pravděpodobně vedla pražského biskupa Jana I. již v první polovině 12. století k založení trhové osady. Potok Šembera, který v těchto místech bylo možné na stezce překonat, dal místu název užívaný dodnes. Pouze se z Biskupského Brodu¹⁸ stal Brod Český. Následoval dynamický vývoj středověkého města s významnou epizodou během husitských válek a slavnou bitvou u nedalekých Lipan v roce 1434. Symbolické završení středověkého vývoje města Biskupský Brod nastalo 4. února 1437 povýšením na královské město císařem Zikmundem (Dvořák 1992, s. 5-8).

Český Brod, obec s rozšířenou působností, dnes patří k významným regionálním dopravním uzlům a je centrem široké spádové oblasti. Pohodlné spojení na Prahu hlavním železničním koridorem a navazující autobusová doprava z okolních vesnic i měst nabízí hojně využívaný způsob cestování za prací, do škol i za jinými účely. Ve městě fungují tři mateřské školy, dvě základní, jedna škola praktická, střední odborná škola, základní umělecká škola a gymnázium s osmiletým a čtyřletým studijním programem, jehož zřízení datujeme do roku 1919.¹⁹ Dále zde dnes funguje velké množství volnočasových aktivit. Dvě skautská střediska, Sokol, atletický oddíl, fotbalový klub a celá řada dalších zaměřených zájmových činností. Zcela jiná situace byla na počátku 90. let 20. století, kdy ze zmíněných institucí fungoval především Sokol a další nabídka nebyla zdaleka tak pestrá jako dnes. Český Brod je také městem, kde vznikl festival Rock for People, který se po nárůstu počtu návštěvníků v prvních ročnících akce přesunul do Hradce Králové. Od roku 2014 se město ve spolupráci s místní ZUŠ podílí na organizaci festivalu Podlipanské hudební slavnosti. O provozování knihovny,

¹⁸ Asi v roce 1268 byla trhová osada povýšena na Město Biskupský Brod pražským biskupem Janem III. z Dražic. V roce 1315 již město používalo pozměněný název Český Brod (Broda Bohemicalis) kvůli odlišení od Německého Brodu ležícího na stejné stezce (Dvořák, 1992. str. 5 a 6).

¹⁹ Tehdy zřízené okresním zastupitelstvem jako reálné gymnázium, v roce 1924 získalo novou budovu (Dvořák 1992, s. 13), ve které sídlí dodnes.

informačního centra a Kulturního domu Svět, který slouží jako divadlo, hudební sál, kino či prostor pro schůze a debaty, se stará CVIK.²⁰ Počet obyvatel aglomerace Český Brod v relevantních letech pro tuto práci byl téměř beze změny. K 3. 3. 1991 zde bydlelo celkem 7028 obyvatel (Dvořák 1992, s. 67) a k 1. 1. 2021 to podle ČSÚ bylo 7066.²¹

²⁰ Centrum vzdělávání, informací a kultury Český Brod.

²¹ Český statistický úřad: Počet obyvatel v obcích – k 1.1.2021. Praha. 20. listopadu 2021.

6. Tomáš Charvát

Zakladatel, sbormistr, dirigent, umělecký vedoucí i organizátor akcí sboru *Vox Bohemica*. Tomáš Charvát je klíčovou postavou celé dosavadní historie uskupení. V této kapitole se pokusím čtenářům přiblížit důležité okolnosti Charvátova působení ve sboru *Vox Bohemica* a nastínit vlastnosti i zkušenosti důležité k úspěšnému vedení takového hudebního tělesa.

Tomáš Charvát, narozen (1967) v Praze, studoval hru na lesní roh na branické ZUŠ u Jiřího Štefana a následně u Otakara Tvrdeho na Konzervatoři Pardubice (1982–1988). Sborovou činnost si vyzkoušel pod vedením Vlastislava Nováka. Již během studií působil ve východočeském sboru Rubeš (1989–1991). Další cenné hudební zkušenosti získal na vojně, kde jako hornista hrál s vojenským symfonickým orchestrem Armádního uměleckého souboru (1988–1989). Do Českého Brodu přišel začátkem 90. let. po návratu z vojny. Od roku 1991 je učitelem tamní Základní umělecké školy a v roce 1993 k tomu nastoupil jako profesor hudební estetiky i na gymnázium v Českém Brodě, kde působil do roku 2006. Tam již v prvním roce vyučování začal pracovat se studenty na přípravě vánočního koncertu. Na základech vzniklého gymnaziálního kolektivu zpěváků a dalších příchozích Charvát roku 1994 založil samostatný *Dětský pěvecký sbor Vox Bohemicalis* i společnost tvořenou rodiči dětí i přáteli podporující jeho činnost. V roce 1997 jako sbormistr se sborem ovládl obě kategorie sborové soutěže v Lomnici nad Popelkou. Ve spolupráci s městem Český Brod a dalšími dobrovolníky se podařilo připravit a roku 1998 provést výměnné turné do Anglie, během kterého Charvát dirigoval celkem pět výstupů pěveckého sboru. Mezi léty (1996–2000) spolupracoval se skladatelem Stanislavem Jelínkem, který pro sbor psal nové skladby a upravoval písňový repertoár podle požadavků sbormistra. Z uvedené spolupráce vyplynulo nahrávání CD se skladbami *Svatováclavské proprium* a *Missa Brevis IV* (1998) a druhé CD s cyklem *Nám, nám, narodil se!* (1999) s koledami v Jelínkově úpravě. Dlouhodobá spolupráce na pořádání festivalu *Kouřimské hudební slavnosti* započala roku 1999. Charvát na festivalu pravidelně dirigoval sbor i orchestr a věnoval se také přípravám a propagaci akce. V roce 2002 navázal spolupráci s uměleckým vedoucím *Ritornella* Michaellem Pospíšilem, se kterým provedl několik koncertů zaměřených na barokní díla. Na základech této spolupráce roku 2003 vzniklo úspěšné CD s hudbou Adama Václava Míchny z Otradovic

s názvem *Missa Super, Již Slunce z Hvězdy vyšlo*. Počátkem roku 2006 byl Tomáš Charvát jmenován ředitelem Základní umělecké školy Český Brod, kde tuto funkci zastává dodnes. Rokem 2009 začala spolupráce s Vladimírem Roubalem, která Charvátovi umožnila navázání významných kontaktů na aktivní sborová tělesa v Praze. Nastává tak spolupráce se sborem Strahovského kláštera i s pražským Hlaholem. Tato aktivita vyústila i ve změnu smýšlení nad sborovým repertoárem, který byl nově naplňován rozsáhlými vokálně instrumentálními díly od Gabriela Faurého, Maurice Duruflého, Francise Poulence, Bedřicha Smetany, Antonína Dvořáka či Karla Jenkinse. Ve spolupráci s městem Český Brod se od roku 2014 Charvát aktivně podílí na organizaci festivalu *Podlipanské hudební slavnosti*, který kulturně oživuje region hostováním renomovaných umělců.

7. Sbor Vox Bohemica očima autora práce

Podstatná část mého života byla a stále je spojena s aktivní účastí na činnostech sboru *Vox Bohemica*. Pravděpodobně v roce 2000²² jsem jako šestiletý kluk zažil konkurz mezi dětmi na základní škole, zpíval jsem *Běží liška k Táboru* a k údivu mých rodičů²³ jim bylo následně nabídnuto, abych začal se zpěvem v přípravném oddělení pod vedením Tomáše Charváta. Měl jsem možnost projít všechna oddělení sboru od skupin pro děti mezi 5 a 8 lety, přes zkušenější zpěváky s věkem 9–12 let (kde jsem se prvně setkal s vícehlasou sborovou tvorbou), po hlavní oddělení sboru, které se následně propojilo s komorním oddělením za vzniku smíšeného sboru, jak ho veřejnost zná dnes. Díky proměnným hlasovým možnostem, které se měnily s věkem, jsem mohl projít všemi hlasy sboru od sopránu po bas. V přípravných odděleních převládal jednohlas a občas byl zakomponován repertoár pro dva či tři hlasy. V koncertním přípravném oddělení docházelo k častějšímu dělení hlasů a také přišla první zkušenost sólových příležitostí z opery *Brundibár* Hanse Krásky.

V jedenácti letech jsem byl přeřazen do hlavního oddělení sboru a poprvé se jako zpěvák setkal s plným čtyřhlasem. Patřit do kolektivu hlavního oddělení sboru *Vox Bohemica* byla náročná, ale prestižní záležitost. Vzpomínám si, že se nacvičovalo oratorium *Alexandrova slavnost* od Georga Fridricha Händela a přesun z dětského repertoáru byl zpočátku trochu šok. Existující systém zasedacího pořádku byl ale dostatečně účinný, a tak jsem se nakonec zorientoval. Integroval nově přichozí mezi zkušenější zpěváky a současně se dbalo, aby nováčci neseseděli u jiných hlasů. Zkoušelo se dvakrát týdně hodinu a půl. V průměru každý druhý měsíc činnost sboru provázelo víkendové soustředění a v létě čtrnáctidenní táborové soustředění na horách s intenzivním zkoušením nového repertoáru, ale také dobře připravenou táborovou hrou a množstvím neopakovatelných zážitků. V hlavním oddělení jsem se po zapracování přesunul z altu do sopránu, kde jsem skoro dvě sezony mohl využívat dostatečného rozsahu dětského hlasu. Pak nastal hlasový pád a náročné dvouleté období, kdy jsem nemohl být přínosem a putoval jsem zpět přes alt, tenor až do basu. S přihlédnutím

²² Z docházky v archivu sboru pro rok 1999/2000 už jsem veden v přípravné skupině nejmenších dětí a v docházkovém listu z let 2003/2004 ve druhé skupině přípravného oddělení pro děti 9-12 let.

²³ Patrně jsem v domácím prostředí neintonoval zcela přesvědčivě.

k obrovské časové náročnosti takto koncipovaného sborového zpívání to bylo období, kdy velká část kluků opouštěla sestavu. Být členem sboru a čekat až se srovná hlas je značně frustrující zážitek. Kdo vydržel, většinou nelitoval. Následné přesuny mezi hlasy (tenor, baryton, bas) už často odpovídaly jen personálnímu obsazení v konkrétním období a potřebám repertoáru. Kde bylo potřeba, tam jsem rád zpíval. Od roku 2013 mi bylo umožněno představit se v tenorovém sólovém partu *České mše vánoční* a této příležitosti rád dodnes využívám.

Schopnost sboru rychle si osvojovat nový repertoár měla ještě během samostatného fungování hlavního oddělení důležité aspekty. Prvním byl důraz na domácí přípravu. I přes časovou náročnost navštěvovaných zkoušek, soustředění a koncertů se dobrému výsledku nedalo přiblížit bez aktivního cvičení každého zpěváka. Dalším již zmíněným aspektem byl systém bodování, který motivoval všechny členy ke zmíněné domácí přípravě. Koncertní přípravné oddělení i hlavní oddělení sboru interpretovalo repertoár z paměti. Bodově se tak nehodnotil jen zpěv, ale také schopnost správně si zapamatovat text. Nebylo výjimkou, že si zpěváci pamatovali například španělské koledy²⁴ i deset let po jejich uvedení. Často zkoušená byla také intonačně náročná místa jednotlivých skladeb a částí, po jejichž zvládnutí už zbytek partu nebyl problematický. Přezkušování probíhalo na zkouškách před hlavními koncerty v sezóně. Hodnotil buď hlasový vedoucí či přímo sbormistr na dělených zkouškách po hlasech. Výsledek v bodování byl navázán na účast na koncertech, při kterých účinkoval jen výběr daného oddělení, což přinášelo velkou motivaci. Tato velice účinná a často nepříjemná praxe byla ukončena sloučením hlavního oddělení s komorním sborem. U dospělých zpěváků je dnes logická absence bodového hodnocení nahrazena vlastní odpovědností k práci celku. Často více než 20letá zkušenost jednotlivých zpěváků se sborovým zpěvem, důsledná pracovitost a disciplína všech zúčastněných v kombinaci se stále trvající trpělivostí a energií sbormistra je také funkční koncept úspěšné práce pěveckého sboru.

Osobně vděčím sboru za mnoho neopakovatelných zážitků. Za pravidelný letní týdenní klid v horách během soustředění, za adrenalin při koncertech, za snad nekončící kolektivní smysl pro humor při práci a mnoho dalšího. Stejně jako u některých dalších sboristů i u mne došlo díky Voxu k nepopiratelnému profesnímu nasměrování. Nezbyvá než poděkovat a doporučit.

²⁴ Ze zpívaného i nahrávaného cyklu *Koledy z Toleda*.

8. Historie sboru Vox Bohemica

Počátek fungování sboru a iniciativní myšlenka k založení tělesa nemá žádné přímé písemné doklady. Naštěstí jsem však mohl čerpat potřebné informace přímo od zakladatele, sbormistra a hlavního uměleckého vedoucího Tomáše Charváta.

K okolnostem vzniku sboru patří Charvátovo pedagogické působení na gymnáziu v Českém Brodě (tam se podařilo vytvořit první kolektiv členů sboru) a současně na českobrodské Základní umělecké škole, kde působí dodnes.

Z roku 1993 máme dochované první písemné zmínky o koncertní činnosti *Pěveckého sboru Gymnázia v Českém Brodě*²⁵ pod vedením dirigenta T. Charváta.

V sobotu 18. prosince proběhl Vánoční koncert v kostele sv. Gotharda, na kterém spolupracoval výše zmíněný sbor s dalšími hudebními tělesy z regionu.²⁶ Ze sborových skladeb zazněly *Koledy* Karla Steckera (1861–1918), *Spi, spi, neviňátko* Jakuba Jana Ryby (1765–1815), *Pastorela G dur* Josefa Antonína Sehlinga (1710–1756), *Děťátko se narodilo* a *Milé pacholátko* od Jaroslava Krčka (1939).

Přelomovým obdobím pro fungování sboru se pak stal hned následující rok 1994. V září byl oficiálně založen *Dětský pěvecký sbor Vox Bohemicalis* (dále jen *Vox Bohemicalis*, později *Vox Bohemica*) při ZUŠ Český Brod. Název sboru později prošel úpravou na základě připomínek členů *Ritornella* Michaela Pospíšila během spolupráce obou uskupení na nahrávce CD *Již Slunce z Hvězdy vyšlo* v roce 2002. Poté figuruje jako *Vox Bohemica* a tak sbor známe i dnes. Krátce po založení sboru proběhlo masivní konkurzní turné po základních a středních školách v okolí, kde bylo vybráno 300 dětí splňujících požadavky z celkového počtu 2000 účastníků. Z vybraných pak do sboru vstoupilo 120 dětí ve věku od 3 do 18 let a bylo rozděleno podle stáří do třech přípravných oddělení a hlavního sboru. V říjnu téhož roku započala aktivní příprava vánočního repertoáru.²⁷ Pro plnohodnotné fungování sboru bylo rozhodnuto o založení společnosti *Českobrodský dětský sbor Vox Bohemicalis*²⁸ (dále jen společnost Vox Bohemicalis), ke

²⁵ Z hlediska vedení a obsazení členské základny přímý předchůdce sboru *Vox Bohemica*.

²⁶ Z dochovaného programu, který vydalo Městské kulturní středisko Český Brod VB 993.221 mezi účinkujícími vyčteme následující soubory: *Pěvecký sbor Lumír* z Kostelce nad Černými lesy se sbormistryní Zdenou Čečetkovou, *Pěvecký sbor Kourím se* sbormistrem Ivanem Fialou, Komorní orchestr ZUŠ Český Brod

²⁷ Uvedené informace nalezneme v textech programu 1. vánočního koncertu *Vox Bohemicalis* v Českém Brodě VB 994.121.

²⁸ Spolek byl založen 5. prosince 1994, zapsán u Městského soudu v Praze až v roce 2014 jako *Českobrodský dětský sbor Vox Bohemicalis*, 30. ledna 2016 byl zapsán již s dnešním názvem *Vox*

kterému došlo 5. prosince 1994. Spolek byl určen především rodičům dětí a podporovatelům pěveckého sboru. Od samotného počátku existence až do dnes se podílí na organizaci akcí spojených s kulturním životem v regionu, pomáhá financovat projekty sboru a ostatních uskupení při ZUŠ Český Brod.

S ohledem na úspěšnou spolupráci se sbory z Kouřimi a Kostelce nad Černými lesy v roce 1993 došlo k navázání tradice a kooperaci těchto třech uskupení i v prosinci roku 1994. První vystoupení nově vzniklého sboru se odehrálo 18. prosince v Kostelci nad Černými lesy v Rytířském sále místního zámku. Tuto akci pořádal Městský úřad a pěvecký odbor T. J. Tatran Kostelec nad Černými lesy *Lumír*.²⁹ Sbor vystoupil také 19. prosince v Kouřimi se stejným programem a ve čtvrtek 22. prosince v sokolovně v Českém Brodě. Poslední z uvedených koncertů byl posílen ještě o účast Žesťového kvintetu FOK ve složení Josef Řezníček, Milan Bašta, Petr Duda, František Váňa a Stanislav Penk. O slavnostní zahájení se postaral zmíněný kvintet s fanfárami od skladatele Johanna Pecelia (1639–1694). Následovalo *Preludium* k *Te Deum* Marca Antoina Charpentiera (1643–1704) v podání žesťového kvintetu a Orchestru ZUŠ, který nově nesl shodný název s pěveckým sborem *Vox Bohemicalis*. Další dva instrumentální vstupy již byli shodné s programy všech tří popisovaných koncertů. První ze sborových čísel bylo 10 drobných skladeb pro dětský sbor s doprovodem klavíru od Eduarda Douši (1951), následovala *Truvérská mše* Petra Ebena (1929–2007) a celý koncert byl zakončen již uváděným pásmem Vánočních koled K. Steckera se všemi hostujícími sbory³⁰ a sólistkou Petrou Střihavkovou pod taktovkou dirigenta T. Charváta. V podrobném programu³¹ je zaznamenán také účel tohoto koncertu, jímž bylo předvedení výsledku tříměsíční práce dětského pěveckého sboru *Vox Bohemicalis*.

Po úspěšném vánočním debutu následovala práce na přípravě nového repertoáru. Na přelomu měsíců května a června hostila společnost Vox Bohemicalis profesionální

Bohemicalis z. s. Identifikační číslo 61882364, účel činnosti: Zastupuje a hájí zejména zájmy dětí a mládeže - členů pěveckého sboru, ostatních členů spolku a členů dalších uměleckých souborů a uměleckých skupin ze všech uměleckých oborů při Základní umělecké škole v Českém Brodě, se kterou úzce spolupracuje na uměleckém a pedagogickém vedení (Veřejný rejstřík a Sběrka listin, Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 61882364. Dostupné online na justice.cz. 21.11.2021)

²⁹ Informace o koncertě z 18. 12. 1994 je uvedena na pozvánce VB 994.261 a potvrzena v textu programu VB 994.121. Zajímavost pozvánky tkví v nepřesném uvedení názvu nově vzniklého sboru v podobě *Wox Bohemicalis*. Z ostatních údajů ale jasně vyplývá, že šlo pouze o nepřesnost nikoli o jiné hudební těleso.

³⁰ Na programu českobrodského koncertu 22. 12. 1994 VB 994.121 jsou uvedena následující tělesa: Vox Bohemicalis (sbormistr T. Charvát), dětský pěvecký sbor ZUŠ Kouřim (sbormistryně Dita Racková), LUMÍR K. n. Č. I. (sbormistr Ing. Kalivoda), kouřimský chrámový sbor LECH (sbormistr I. Fiala).

³¹ První strana dokumentu VB 994.121.

*The Choir of Southwell Minster*³² na jeho turné po České republice a zajišťovala několik koncertů, z nichž se nejbližší odehrály v kostele sv. Gotharda v Českém Brodě dne 27. května VB 995.111 a v zámecké kapli v Kostelci nad Černými lesy, který se podle dochovaného plakátu VB 995.112 uskutečnil 30. května 1995. Zapojení sboristé i s vedením tak mohli načerpat důležité zkušenosti z vystoupení a fungování profesionálního pěveckého uskupení v příjemném prostředí domácí scény.

Pro koncert pořádaný 4. června 1995 v českobrodské sokolovně VB 995.121 byla vybrána následující díla: přípravné oddělení sboru *Vox Bohemicalis* zpívalo výběr z cyklu skladeb pro dětský sbor *Elce, pelce, kotrmelce* (knižně vydané 1973) od skladatele P. Ebena na texty Václava Fischera. Nově vzniklé oddělení komorního sboru³³ nastudovalo *Ecce Sacerdos Magnus* Jiřího Laburdy³⁴ (1931). Hlavní sbor nacvičil pět upravených lidových písní od Miroslava Raichla (1930–1998) a Milana Uherka (1925–2012). Skladatel Stanislav Jelínek (1945–2019) napsal a pro sbor upravil pásmo velikonočních koled *Hody, hody, doprovody*, které se na tomto koncertě podařilo uvést ve světové premiéře.³⁵ Celá akce byla završena společnou písní *U nás v kapele* V. Fischera v podání všech účastníků se oddělení sboru *Vox Bohemicalis*. Podle dvou na sobě nezávislých textů³⁶ v archivu sboru proběhla ještě minimálně další dvě³⁷ provedení stejného repertoáru v červnu roku 1995. Konkrétní podoba programu ani jiné dokumenty ale nejsou dochovány či nalezeny. V navazujícím létě se odehrálo první táborové soustředění v Orlických horách sloužící především k přípravě nového vánočního repertoáru, ale také k důležitému prohlubování vzájemných zážitků dětí pracujících na společných hudebních projektech. V dochovaném textu³⁸ Jany Jebavé z listopadu 1995 jsou patrně první zachované zmínky o plánovaných zahraničních turné do Německa, Anglie, Itálie a Polska s odhadem realizace již v roce 1996. Mladý kolektiv

³² Chlapecký pěvecký sbor fungující při katedrále Southwell Minster. Umělecký vedoucí sboru během českého turné byl Paul Hale, varhaník, dirigent, spisovatel. V katedrále Southwell Minster působil jako varhaník a Rector Chori od roku 1989 do roku 2016 (Paul Hale, 2021. Southwell Minster. Conductor. dostupné online na paulhale.org. 21. 3. 2021). Ke vzájemné spolupráci došlo díky partnerství měst Český Brod a Southwell a velkému nasazení dobrovolníků i odhodlání aktérů výměnu uskutečnit.

³³ Oddělení pro dospělé členy sboru z řad rodičů dětí a dalších zájemců o zpěv v tomto věku.

³⁴ Skladatel, pedagog a muzikolog (Český hudební slovní osob a institucí, 2021. Laburda, Jiří. dostupné online z ceskyhudebnislovník.cz. 21. 11. 2021)

³⁵ Informace publikovaná v týdeníku Kolínského noviny ze dne 15. června 1995. Sbormistr T. Charvát nechal u S. Jelínka pro sbor pásmo velikonočních písní upravit a následně v premiéře uvedl. Autorkou kráceného článku *Koncert s kapkami deště* je Jana Jebavá. Mimo jiné vyzdvihuje také přípravu a vedení hlasů sbormistrem Charváttem na vysoké úrovni. Ve sborovém archivu VB 995.231.

³⁶ VB 995.151 a VB 997.151

³⁷ Podle VB 997.151 kromě Českého Brodu ještě v Kostelci n. Č. l. a Kolíně.

³⁸ Kat. číslo VB 995.151

managementu sboru v čele s T. Charvátem a Ondřejem Sochou za podpory aktivních rodičů zpěváků si rozhodně nekladal nízké cíle.

K silně vnímané součásti živé hudební produkce patří i vizuální složka souboru jako celku. Umělecké vedení sboru si bylo této problematiky vědomo a z toho důvodu se pro hlavní oddělení sboru v listopadu objednalo celkem 14 chlapeckých/pánských frakových košil³⁹ a 42 čistě bílých dívčích/dámských halenek.⁴⁰ Kromě informace o celkovém počtu zpěváků v tomto oddělení ke konci roku 1995 tak získáváme zároveň vzácný doklad o poměru dívek a chlapců v hlavním oddělení sboru, který definoval repertoárové možnosti tělesa vzhledem k využití hlasových skupin.

Zakončení roku 1995 patřilo opět vánočním koncertům. Nacvičený program se odehrál na třech již osvědčených místech. Dne 14. prosince navštívil sbor *Vox Bohemicalis* Rytířský sál zámku v Kostelci se svými nově nacvičenými čísly. Z podrobného programu (se zachyceným průvodním slovem i pokyny organizátorů)⁴¹ vyplývá, že právě při této příležitosti byl sbor prvně veřejně předveden v novém sjednoceném koncertním oblečení. O pět dní později 19. prosince byl uspořádán koncert v českobrodské sokolovně, kam přijali pozvání další hosté⁴² a koncert na domovské scéně tak nabyl větších programových rozměrů. Posledním z navštívených míst bylo město Kouřim, kde 21. prosince proběhl poslední z koncertů sboru *Vox Bohemicalis* v roce 1995. Nejmladší děti z přípravných oddělení sboru zpívaly pásmo lidových písní od Jindřicha Hradeckého a vánoční koledy *Rychle vzhůru* a *Hej, Vánoce* v úpravě Jana Sündermanna (1927–2013). Hlavní oddělení předvedlo pět lidových písní od M. Raichla. Tři z nich již zpěváci opakovali z červnových koncertů a nově zazněly skladby *Měla jsem synečka* a *Dyž jsem já šel*. Celý sbor poté předvedl dovednosti v interpretaci a capella ve skladbách *Jedna hodina* Antonína Tučapského (1928–2014) a *Černé oči* M. Uherka. Jan Campanus Vodňanský (1572–1622) zhudebnil *Rorando coeli defluant*, které ve sborovém podání zaznělo v téměř čtyřsetletém dobovém kontrastu k nové, pro sbor *Vox Bohemicalis* napsané, skladbě *Svatováclavské proprium*⁴³ od S. Jelínka. Posledním sborovým výstupem před samotným přídatkem v podobě koledy *Narodil se Kristus Pán*

³⁹ Objednávka kat. číslo VB 995.141

⁴⁰ Objednávka kat. číslo VB 995.142

⁴¹ Kat. číslo VB 995.122

⁴² Podruhé hostoval kvintet hráčů žesťové sekce FOK Praha.

⁴³ Na všech třech programech z vánočních koncertů 1995 je uveden název skladby chybně *Proprium sv. Víta!*

bylo již představené pásmo vánočních koled K. Steckera.⁴⁴ Důležité osobnosti pro chod sboru, přípravu dětí k vystoupením i zajišťování samotných koncertních příležitostí jsou uvedené v dochovaných programech výše popsanych vystoupení. Korepetitorkou byla Daniela Ženatá (dnes Svatošová), asistentkou sboru Petra Střihavková, sbormistry T. Charvát a Dita Racková. Koncertní vystoupení organizovala společnost Českobrodský dětský sbor *Vox Bohemicalis* za podpory Základní umělecké školy Český Brod, Městského úřadu Kostelce nad Černými lesy a Městského úřadu Kouřim. Velký přínos roku 1995 pro sbor také tkví v rozhodnutí o užívání budovy divadla J. K. Tyla v Českém Brodě, v jejímž sále se zkoušky odehrávají až do dnes.⁴⁵

⁴⁴ Informace o programu jsou uvedené v dokumentech v archivu sboru s kat. číslem VB 995.122, VB 995.123 a VB 995.124.

⁴⁵ ZUŠ Český Brod, 2021. Historie školy. Informace. Dostupné online na <https://zusceskybrod6.webnode.cz/historie-skoly/> 23. 11. 2021.

9. Stanovy sboru Vox Bohemica

S přibývajícím počtem zpěváků i koncertních příležitostí a tím vznikající odpovědností za zdárný chod a reprezentaci spolku byla zavedena pravidla fungování sboru v tzv. Stanovení základních pravidel (kodex) sboru *Vox Bohemicalis* z 8. března roku 1996. Tiskopis⁴⁶ zmíněného dokumentu představuje koncentrované informace o organizačních a strukturálních aspektech tělesa i společnosti. Z uvedeného schématu sboru vyplývá, že sbor do budoucna počítá s dělením do čtyř hlasových skupin.⁴⁷ Každá skupina měla svého voleného hlasového vedoucího, jehož role spočívala v přípravě členů hlasu, udržování kázně a pomoci sbormistrům ve společné práci. Další funkcí byla hlasová poradkyně, která se starala o hlasovou výchovu sboru. Tuto roli dlouhou dobu zastávala učitelka zpěvu Helena Kaplanová. Kromě samotných sbormistrů a jejich asistenta existovala ještě umělecká rada jako orgán odpovědný za utváření pravidel a poradní činnost v oblasti uměleckého směřování spolku. Ve všeobecných povinnostech zpěváka byla vyzdvížena zodpovědnost za přípravu pomůcek,⁴⁸ dodržování absolutního klidu potřebného k intenzivní práci v době zkoušky a nutnost docházet na zkoušky i jiné akce sboru nejméně 10 minut před avizovaným začátkem. Stanovy dále uvádí rozvrh pravidelných zkoušek v týdnu. V úterý zkoušelo hlavní oddělení sboru na společné zkoušce všech hlasů mezi čtvrtou a půl šestou odpolední. Ve středu probíhaly dělené zkoušky všech hlasových skupin (po padesáti minutách každá) a třetí hlas měl navíc hlasovou výchovu. Čtvrteční společná zkouška byla opět pro celé hlavní oddělení sboru (děti věku od 12 do 18 let), současně probíhala hlasová výchova první a druhé hl. skupiny⁴⁹ a byla to také zkouška, na kterou byly zvány vybrané děti z přípravných oddělení na pololetní zkušební období, po kterém mohly absolvovat konkurz do hlavního oddělení. Pátek náležel zkouškám dvou přípravných oddělení. Mladší děti čtyřicet pět minut, starší zkoušely hodinu a půl. Z dalších povinností byla pro sboristy uvedena nutnost účastnit se zkoušek přes nařízený hlasový klid, aby i přes dočasný hendikep docházelo k náslechu repertoáru. Za účelem dosažení konkurence byl stanoven výběrový klíč pro zpěváky. Podmiňoval tak výběr účastníků na koncertech či zájezdech podle bodového hodnocení z průběžně

⁴⁶ Kat. číslo VB 996.151

⁴⁷ Z níže uvedeného rozvrhu zkoušek vychází informace, že čtvrtý hlas bude teprve zřízen.

⁴⁸ V dokumentu jsou uvedené desky (patrně s aktuálním repertoárem), psací potřeby, případně jiné vybavení dle rozhodnutí sbormistra.

⁴⁹ Individuální práce vždy s malou skupinou/jednotlivcem, která nenarušovala chod společné zkoušky.

přezkušovaného repertoáru. Dokument také představuje důsledky absencí, stanoví možnost finančního postihu⁵⁰ za přestupek člena, nebo řeší pravidla omlouvání. Následují pokyny k využívání majetku společnosti včetně půjčovaného reprezentativního sborového oblečení. Všechny body kodexu byly pro členy sboru i společnosti *Vox Bohemicalis* závazné. Soubor výše vybraných pravidel ve své účelnosti snese srovnání s režimem profesionálních dětských hudebních těles. Existenci mladé uskupení regionálního významu získalo přijetím těchto ustanovení silný potenciál k výraznému uměleckému růstu celého kolektivu a speciálně potom jeho koncertního výběrového oddělení.

Tiskopis⁵¹ ze zápisu valné hromady sboru *Vox Bohemicalis* uskutečněné 12. března 1996 ve svém prvním bodě dokládá praktické využití výše popisovaného kodexu. Nešlo tedy pouze o dochovaný koncept nápadů a přání, jak vést hudební těleso, ale o aplikovaná pravidla ovlivňující všechny aspekty fungování sboru. V bodě čtyři jsou zmíněné zájezdy do zahraničí⁵² v jednání. Již od druhého roku existence společnosti probíhala komunikace o případných zahraničních zájezdech. S přihlédnutím k pouhým zhruba šesti letům od Sametové revoluce by byla pochopitelná významná motivace nejen vedení sboru k uspořádání takové akce v zemích západní Evropy. O termínech chystaného letního táborového soustředění v Nové Vsi nad Popelkou během školních prázdnin dětí se můžeme dozvědět v bodě šest. Uskutečnění táborových akcí pro přípravné i hlavní oddělení dokládá článek⁵³ v Lomnických novinách ze září 1996. V posledním osmém bodě zápisu bylo zaznamenáno složení znovuzvolené rady společnosti. Předsedou se opět stal T. Charvát, dalšími členy byli zvoleni D. Ženatá (korepetitorka a sboristka), D. Racková (druhá sbormistryně a sboristka), Regina Jedličková, Věra Babuláková, Oldřich Socha (všichni tři aktivně zapojení a činnosti sboru podporující rodiče sboristů), Ivo Kocum (profesor gymnázia Český Brod), Petr Polesný (ředitel ZUŠ Český Brod).

Archivní dokumentace koncertní činnosti sboru v roce 1996 bohužel množstvím záznamů zaostává za rokem předešlým, a to především po stránce zachycení interpretovaného repertoáru. Patrně první vystoupení sezony se uskutečnilo 4. května

⁵⁰ Pokuta byla radou spolku stanovena na 200 Kč, při opakování přestupku 300 Kč. Pravomoc udělit pokutu měla rada společnosti na základě návrhu sbormistra.

⁵¹ Dva sepnuté listy formátu A4. Kat. číslo VB 996.152

⁵² V dokumentu jmenováno Německo a Anglie.

⁵³ K nalezení na šesté straně novin s názvem Dětský sbor Vox Bohemicalis opět v Nové Vsi. Kat. číslo. VB 996.235

v Nymburce. Českobrodské uskupení mladých zpěváků svým vystoupením zahájilo pětadvacátý ročník festivalu pěveckých sborů *Kálikův Nymburk*. Na akci vystupovala další čtyři hudební tělesa. Zpívali domácí *Vox Nymburgensis* a *Hlahol*, také pražský sbor *L'asenzio a Burgschwalbach* (SRN). V týdeníku Nymbursko⁵⁴ z 16. května je vystoupení komentováno těmito slovy: „Českobrodský dětský pěvecký sbor *Vox Bohemicalis* pod vedením Tomáše Charváta zazpíval několik úprav lidových písní, naprosto vynikajícím způsobem *Svatováclavské Proprium* od S. Jelínka a veselou píseň V. Fischera *U nás v kapele*.“ Dne 22. května se sbor zúčastnil Festivalu dětských sborů.⁵⁵ V červnu zazpíval na nádvoří českobrodského Domova důchodců (Penzion Anna) na benefičním koncertě.⁵⁶ Pěveckého zahájení čtvrtého ročníku *Bohemia Festivalu* se Sbor *Vox Bohemicalis* ujal ve spolupráci s místním souborem Lumír. Koncert se odehrál v kostele sv. Andělů strážných v Kostelci nad Černými lesy 7. července 1996, což dokládá článek periodika Kolínské noviny VB 996.234. Z prosincové činnosti jsou archivem dokumentovány dva koncerty.⁵⁷ Kostel sv. Štěpána v Kouřimi se 14. prosince stal místem konání prvního z vánočních koncertů končícího roku. Hlavní oddělení sboru interpretovalo *Dyby byla kosa nabrůšená a Veleť, vtáčku z Moravských dvojpěvů*, op. 29 Antonína Dvořáka (1841–1904), *Mši Karla Grubera* (1943), *Panis Angelicus* z op. 66 Claudia Cascioliniho (1697–1760), *Vánoční dárek* Tomáše Pergla (1949) a spirituál *Swing Low* v úpravě Františka Háby (1926–1999). Komorní oddělení uvedlo pět vánočních písní⁵⁸ Adama Michny z Otradovic (1600–1676), *Amatemi ben mio* od italského renesančního skladatele Luca Marenzia (1553/54–1599), *In pace in idipsum*, LV 1074 Orlanda di Lassa (cca. 1532–1594) a v úplném závěru *Českou mši vánoční* Jakuba Jana Ryby (1765–1815). V pořadí třetí Vánoční koncert se odehrál 17. prosince opět v českobrodské sokolovně. Akci dokládá plakát⁵⁹ v archivu sboru, ze kterého je patrné, že repertoár tvořila stejná díla, jež jsou uvedena u koncertu v Kouřimi. V obou výše zmíněných představeních po boku sboru *Vox Bohemicalis* účinkovaly také okolní spřízněné soubory *Lech Kouřim* a *Musica Viva*. Nadto se v Kouřimi přidalo ještě

⁵⁴ V archivu sboru pod kat. číslem VB 996.232, článek *Kálikův Nymburk* na str. 14

⁵⁵ Účast dokládá dokument kat. číslo VB 996.251, sbor je zde uveden pod názvem ZUŠ Český Brod.

⁵⁶ Akce ze dne 25. 6. doložena v článku *Brod za Jakuba Kolínských novin* ze 4. 7. 1996. Kat. číslo VB 996.233.

⁵⁷ Z tištěného dokumentu VB 997.151 vyplývá, že koncerty byly celkem tři. Akce v Kostelci n. Č. 1. ale není archivem sboru plakátem ani programem zdokumentována. Zmiňován je pouze zpětně v uvedeném dokumentu.

⁵⁸ V programu VB 996.121 se uvádí: *Vánoční rosička, Vánoční noc, Vánoční magnát a střelec, Vánoční roztomilost, Vánoční Hospoda* vše z *České mariánské muziky*.

⁵⁹ Kat. číslo VB 996.111

Komorní sdružení Kutná Hora a v Českém Brodě *Hlahol Nymburk* se souborem *Ozvěna Český Brod*. Z měsíčního plánovacího kalendáře⁶⁰ za prosinec roku 1996 dále plyne účast hlavního oddělení na koncertě 18. prosince v domově důchodců (pravděpodobně Penzion Anna v Českém Brodě), potvrzuje také výše popsané dvě akce a zmiňuje koncert ZUŠ z 19. prosince, kterého se účastnila přípravná oddělení sboru.

⁶⁰ Kat. číslo VB 996.131

10. Soutěžní úspěchy sboru Vox Bohemica

Rok 1997 sbor započal zaslouženým úspěchem. Třetí ročník hudební soutěže *Lomnické hudební jaro* 5. a 6. dubna hostil celkem 15 pěveckých těles z České republiky. Sbor *Vox Bohemicalis* svým vystoupením na tomto klání získal první místo v kategorii do 12 let a zvítězil také v hlavní kategorii do 17 let.⁶¹ V návaznosti na výsledky z Lomnice nad Popelkou byl sbor pozván k účasti na jednom z koncertů Mezinárodního festivalu duchovní hudby 1997,⁶² který se odehrál 3. července v kostele sv. Panny Marie Vítězné v Karmelitské ulici v Praze. S českobrodským sborem na akci vystupoval také *New Jersey Children's Choir* ze Spojených států amerických a *Kibbutz Choir* z Tel Avivu v Izraeli. Repertoárem koncertu Voxu bylo *Rorando coeli defluant* skladatele J. C. Vodňanského, *Salve Regina* Karla Blažeje Kopřivy (1756–1785), *Svatováclavské proprium* S. Jelínka a v dokumentech nejmenovaný spirituál. Zajímavostí této události se stalo v článku L. Lebedové⁶³ uvedené opomenutí organizátorů. V programech koncertu zcela chybí třetí z účinkujících sborů, kterým byl právě *Vox Bohemicalis*.

Přípravná oddělení mezi tím 7. června 1997 vyrazila na přehlídku dětských pěveckých sborů do Trutnova. Na akci Základní umělecké školy v Trutnově nazvané *Zpíváme si pro radost* vystupovala pod názvem Voxík⁶⁴ vedle dalších čtyř obdobných uskupení z podkrkonošského okolí⁶⁵. Devatenáctého června se uskutečnil *Koncert pod širým nebem* na nádvoří Penzionu Anna v Českém Brodě. Přípravná oddělení zpívala Písničky pro nejmenší⁶⁶ od E. Douši. Komorní sbor na stejné akci předvedl chorály *Christ der Du bist der helle Tag*, BWV 766 a *Die Nacht ist kommen*, BWV 296 Johanna Sebastiana Bacha (1685-1750), *Kyrie a Gloria* z díla *Missa clara* J. Laburdy pro tříhlasý sbor a dva spirituály *Glorious Kingdom* a *My Lord, What a Morning*. Dále už zazněla

⁶¹ Diplom v archivu sboru pod kat. číslem VB 997.241

⁶² Festival byl součástí Nymburských dnů Bohuslava Matěje Černošského, které se odehrávaly mezi 13. červnem a 27. srpnem. Účast sboru je zaznamenána v archivu na plakátě akce VB 997.211 a v článku z Kolínských novin VB 997.231.

⁶³ Tištěného v Kolínských novinách č. 32/1997 s názvem Vox je česky hlas BV 997.231.

⁶⁴ Spontánně ujatý název koncertního výběru přípravných oddělení užívaný dle dokladů od Lomnické soutěže v roce 1997.

⁶⁵ V archivu sboru je dochován plakát přehlídky s uvedeným názvem sboru i jménem dirigenta T. Chárváta VB 997.212.

⁶⁶ Konkrétně šlo o písničky *Myši, Žáby, Sloni, Jeřabinky, Nemocný mravenec, Řekla řeka a Oranžový měsíc*.

pouze *Salve Regina* K. B. Kopřivy a další prověřená píseň *U nás v kapele* V. Fischera⁶⁷ v podání spojených oddělení. Společnost Vox Bohemicalis dne 28. 8. 1997 uspořádala koncert duchovní hudby v kostele sv. Máří Magdaleny v Olešnici. Kromě již jinde představovaného repertoáru⁶⁸ zde prvně zazněla hudba Andrew Lloyd Webbera (1948) a Giovanniho Battisty Pergolesiho (1710–1736). Dvacátého září se sbor pěvecky účastnil druhého ročníku Zahradních slavností v Dolních Počernicích⁶⁹.

Již tradiční vánoční koncerty v Kouřimi, Kostelci nad Černými lesy a Českém Brodě se podařilo rozšířit ještě do nedalekých Úval. Místní Městský úřad se 4. prosince ujal pořadatelské role a pozval sbory a orchestr *Vox Bohemicalis* k vystoupení. V programu⁷⁰ sboru poprvé zazněly dvě části sborové kantáty anglického skladatele Henryho Purcella (1659–1695) *Come, Ye Sons of Art*, Z 323. Další novinkou v podání komorního oddělení sboru byla renesanční čtyřhlasá *Ave Maria* Jacoba Arcadelta (1507–1568). Ostatní z uváděných skladeb již dříve zazněly a pro svou oblibu u publika i u samotných zpěváků zůstaly v programu. S rostoucím povědomím o aktivitách sboru se dařilo navazovat další vzájemnou spolupráci se sbory z okolí. Ke spoluúčastníkům vánočních koncertů patří tradičně *Hlahol* z Nymburku, *Lech* z Kouřimi, *Lumír* z Kostelec nad Černými lesy, ale nově také dětský pěvecký sbor *Jitro* z Prahy figurující pouze v programu⁷¹ českobrodského koncertu a další nejmenovaní hosté. Ze jmenovaných jednotlivců, majících podíl na průběhu (a hlavně na přípravě) koncertů jsou v podrobném programu sboru uvedeni korepetitorka Jana Kolomá, hlasová poradkyně Helena Kaplanová, hlasoví vedoucí D. Racková, Jan Drahoš, Ondřej Socha a T. Charvát v roli sbormistra. O doprovod sboru se postaral orchestr Vox Bohemicalis, Collegium Musicum z Kolína a další hosté.

Na obálce ročenky⁷² s názvem *Co se stalo v roce 97* z archivu sboru jsou uvedené ještě další akce sboru, k nimž v archivu sboru nejsou jiné doklady. Dne 13. září zpíval komorní sbor na koncertě pro *Galerii H* v Kostelci nad Černými lesy, o tři dny později na vernisáži obrazů akademického malíře Petra Štěpána v Praze. Hlavní oddělení sboru zazpívalo 20. září⁷³ na zahájení mistrovství ČR v nohejbale v Českém Brodě. V termínu

⁶⁷ Informace z programu VB 997.121. V textu provedena úprava názvu spirituálu z chybně uvedeného *My Lord, wat a mornin*.

⁶⁸ Podle plakátu VB 997.111 sbor zpíval skladby J. C. Vodňanského, S. Jelínka a K. B. Kopřivy.

⁶⁹ Informaci dokládá program v archivu sboru kat. čísla VB 997.221.

⁷⁰ Kat. číslo VB 997.122

⁷¹ Informace uvedena na plakátu akce v archivu sboru VB 997.113.

⁷² Kat. číslo VB 998.151

⁷³ Stejný den vystupoval na výše popsaných slavnostech v Dolních Počernicích.

od 14. do 16. listopadu proběhlo náročné natáčení hlavního sboru v kostele Nejsvětější trojice v Českém Brodě, ze kterého nakonec nebyl kvalitní zvukový záznam.

Dne 16. prosince zpívala přípravná oddělení na koncertě ZUŠ v Českém Brodě a výběr z hlavního oddělení sboru na vánočním koncertě *Kolínské filharmonie*.

11. Zahraniční zkušenosti a nahrávka CD

Od počátku roku 1998 byl sbor aktivní nejen v nutných přípravách repertoáru, ale nepolevoval ani v koncertní činnosti. Hned 27. ledna sólisté sboru pěvecky doprovodili vernisáž výstavy *Ex libris* na gymnáziu v Českém Brodě. V druhé polovině března proběhl koncert hlavního oddělení sboru a Voxíku v kostele Panny Marie Sněžné. Samotné hlavní oddělení sboru koncertovalo 16. dubna v kostele sv. Vojtěcha v Praze. Následující den odjel Voxík do Lomnice nad Popelkou podruhé se zúčastnit festivalu Lomnické hudební Jaro. Posledního dubna se hlavní oddělení sboru představilo v kostele Nejsvětější Trojice v Českém Brodě s novým programem za doprovodu orchestru *Vox Bohemicalis*.⁷⁴

První profesionální zkušenost s nahráním vlastního CD⁷⁵ sbor získal 23. května 1998 ve spolupráci s Českým rozhlasem Regina Praha. Na nahrávce s názvem *Česká chrámová hudba* se podílelo 40 zpěváků hlavního oddělení, 13 muzikantů orchestru *Vox Bohemicalis* pod taktovkou T. Charváta a za doprovodu J. Kolomé. Na hudebním nosiči jsou zaznamenány pro sbor napsané skladby S. Jelínka *Svatováclavské proprium* a *Missa Brevis IV.*, dále *Salve Regina* skladatele K. B. Kopřivy, *Smutek bláznivých panen* z *Loutny české* A. V. Michny z Otradovic a chorál *Svatý Václave*.

Následovala série červnových koncertů s programem nacvičeným při nahrávání CD v kombinaci s připravovaným repertoárem pro zájezd do Anglie. První se odehrál v Českém Brodě v kostele sv. Gotharda druhý v zámecké kapli v Kostelci nad Černými lesy a třetí opět v Českém Brodě v atriu Penzionu Anna. Kromě již zmiňovaných skladeb sbor nacvičil *Otvírání studánek*, H (354) Bohuslava Martinů (1890–1959). V archivu sboru jsou dochovány plakáty akcí a program z Kosteleckého koncertu.⁷⁶

Koncertní turné po Anglii začalo odjezdem ve středu 17. června 1998. Celkem 36 mladých vybraných sboristek a sboristů za doprovodu sbormistra T. Charváta, korepetitorky J. Kolomé, varhanice Radky Piskačové, recitátorky Ludmily Brunerové, houslistů Petra Drahoty, Karla Kubelky, violistky Lenky Vodičkové a sólistů

⁷⁴ Popsány jsou akce sboru zmíněné v ročence VB 998.151, na plakátě koncertu v Č. Brodě VB 998.111 a dokumentech o festivalu v Lomnici n. P. VB 998.251, VB 998.241.

⁷⁵ Informace pocházejí z bukletu k CD z archivu sboru VB 998.152.

⁷⁶ Plakáty VB 998.112, VB 998.113, VB 998.114 a program VB 998.121

H. Kaplanové (soprán), D. Rackové (alt) a O. Sochy (tenor) vyrazilo za první společnou zahraniční zkušeností. Ubytování pro členy zájezdu bylo organizované v místních rodinách ve dvou regionech a počítalo se s reciprocitou této služby při návštěvě České republiky spřáteleného sboru z Anglie. Úvodním koncertním místem pro sbor *Vox Bohemicalis* se stala katedrála v Southwellu. V odpoledních hodinách 19. června proběhla zkouška na místě koncertu a v půl osmé byla zahájena první produkce pro zahraniční posluchače. Následující den proběhl druhý koncert v katedrále Derby.

Po dvoudenním pěveckém oddechu následoval koncert 23. června v Pershore Abbey, 24. v kostele sv. Jana ve městě Buxton a celý zájezd byl završen 26. června v Royal Northern College of Music v Manchesteru společným vystoupením s *The Manchester Girls Choir*, pro který byl později organizován reciproční zájezd po České republice. Sborový repertoár zájezdních koncertů byl složen z prověřených a zpěvákům dobře známých titulů. *Rorando coeli* J. C. Vodňanského zaznělo ve sborovém bloku se *Smutkem bláznivých panen* a *Andělským přátelstvím* A. V. Michny z Otradovic. Po následující varhanní skladbě sbor navazoval dílem *Salve Regina* K. B. Kopřivy. *Missa Brevis* a *Svatováclavské proprium* S. Jelínka zaznělo v závěru první části, která představila duchovní skladby. Ve druhé části zpěváci publiku interpretovali *Otvírání studánek* B. Martinů. Náročné zahraniční turné s pěti koncerty, dlouhými cestami autobusem a dalším poznávacím programem v Anglii skončilo příjezdem v neděli 28. června zpěv do České republiky. Samotná vystoupení jsou v archivu sboru dokumentována plakáty⁷⁷ akcí, jejich programy,⁷⁸ v již zmiňované ročence autoři uvedli článek o akci od jedné z účastnic. Nechybí ani dvě zachycené zmínky v periodících⁷⁹ z místa konání.

⁷⁷ Plakáty tří z pěti koncertů jsou v archivu ve více provedeních. VB 998.115, VB 998.116, VB 998.117

⁷⁸ První dva koncerty jsou uvedeny společně na jednom programu VB 998.221 a stejné spojení akcí je patrné i z programu VB 998.222 pro následující tři koncerty.

⁷⁹ Oba články inzerují vystoupení sboru Vox Bohemicalis v Buxtonu. Jeden pochází z Buxton Advertiser VB 998.231 ze dne 10. června. Druhý potom inzeruje dokonce A Czechoslovakian children's choir. Pochází z listu Buxton Times VB 998.232 z 12. června. Oba články v krátkosti představují české hudební těleso a zvou na nadcházející událost.

12. Regionální expanze a hledání nových talentů

Velký potenciál dosavadních zkušeností sboru, rostoucího povědomí o jeho kulturních aktivitách pro děti i obětavost širšího vedení vyústilo v zářijové konkurzní řízení do dvou nově otevřených poboček. Podle dochovaných propagačních materiálů⁸⁰ se výběr nových dětských zpěváků konal pro pobočky v Kostelci nad Černými lesy, kde nejmladší zpěváky vedla R. Jedličková a v Úvalech, kam za místními nadanými dětmi jezdil pracovat T. Charvát. Dochází tak k nabídce koncentrované hudební aktivity pro děti v dalších blízkých městech regionu. Výhodou tohoto kroku do budoucna byl větší výběr zkušených zpěváků pro koncertní oddělení sboru, ale pro mnohé rodiče také redukce dojezdové vzdálenosti na zkoušky dětí z obcí mimo Český Brod. Další doplňovací konkurz proběhl i v domovském Českém Brodě v listopadu 1998.

Velkou organizační akcí společnosti Vox Bohemicalis i jednotlivých členů hlavního oddělení sboru byla návštěva anglických hostitelů z červnového turné. Dívčí pěvecký sbor z Manchesteru dorazil 22. října na šestidenní koncertní zájezd po České republice. Jednotlivá vystoupení zajišťovala společnost a její partneři, ubytování záviselo na dobrovolnících z řad rodin a přátel českobrodských zpěváků. Dle dochované dokumentace⁸¹ ve sborovém archivu se podařilo uspořádat trojici koncertů. Dva výjezdní 23. října v koncertní síni Anežského kláštera v Praze a 25. října ve velkém sále Domu hudby v Pardubicích. O den později proběhl společný Slavnostní koncert *The Manchester Girls Choir* a sboru *Vox Bohemicalis* na prověřeném místě v Rytířském sále zámku v Kostelci nad Černými lesy.

Ani během prosince aktivita sboru nijak nepolevovala. Naopak, tradiční vytížení pěveckého tělesa před koncem roku dosáhlo ještě vyšší frekvence jednotlivých koncertů. První vystoupení hlavního i přípravných oddělení se odehrálo 11. prosince v úvalské sokolovně. Následující den komorní oddělení zpívalo na pátém ročníku Vánočního koncertu v Kostelci nad Černými lesy spolu se všemi osvědčenými hosty z minulých let. Patnáctého a šestnáctého prosince *Vox Bohemicalis* naopak hostoval v Kolíně na dvou

⁸⁰ Kat. číslo VB 998.153, VB 998.154.

⁸¹ V archivu sboru se nachází osobní korespondence organizátorů k domluvě nad konkrétní podobou zajišťovaných koncertů, programy s uvedeným repertoárem dívčího sboru, organizační program celého zájezdu, objednávky prostor, neprodané vstupenky i plakáty akcí.

koncertech s *Boni Bambini*,⁸² Studentským smíšeným pěveckým sborem Gymnázia Kolín, *Kolínským pěveckým sborem* a *Kolínskou filharmonií*. Sedmnáctého proběhl koncert v divadle J. K. Tyla v Českém Brodě, kterého se účastnila přípravná oddělení sboru. O den později sbor zpíval opět v Kostelci nad Černými lesy, tentokrát v Rytířském sále zámku. Posledním koncertem roku 1998 bylo vystoupení v kostele sv. Gotharda v Českém Brodě. Do nového repertoáru sboru přibyla *Gloria*, RV 589 Antonia Vivaldiho (1678–1741) a upravené české koledy *Z betlémské krajiny* S. Jelínka.

⁸² Dětský pěvecký sbor ZUŠ Fr. Kmocha v Kolíně.

13. Kouřimské hudební slavnosti

Poslední rok tisíciletí sbor pěvecky zahájil benefičním koncertem.⁸³ V Kouřimi se odehrál 18. března v kostele sv. Štěpána, na jehož opravované varhany byl výtěžek věnován. Kromě samostatných skladeb orchestru zazněl *Svatováclavský chorál*, dvě již uváděné skladby A. V. Michny z Otradovic a také prověřená *Missa brevis* S. Jelínka. Dne 14. až 16. dubna zpěváci sboru hostili významný ruský dětský sbor Aurora s uměleckou vedoucí a zakladatelkou Galinou Kozlovovou na turné po střední Evropě. U této příležitosti proběhl 14. dubna společný koncert⁸⁴ orchestru a sboru *Vox Bohemicalis* s Aurorou v Rytířském sále v Kostelci nad Černými lesy Vystoupení v Dolních Počernicích z 1. května dokumentuje plakát⁸⁵ akce a článek⁸⁶ z Dolnopočernického zpravodaje. Husův sbor Církve československé husitské 15. června uspořádal koncert⁸⁷ v Kolíně, kde zazněla *Gloria* A. Vivaldiho.

Další z vývojových linií sboru *Vox Bohemicalis* je spjata s festivalem *Kouřimské hudební slavnosti*. Kromě etablovaných prosincových vánočních či adventních koncertů v regionu přibyl další umělecký vrchol sezony pro sboristy z Voxu. Během této významné kulturní akce mohl sbor zakončit a zužitkovat svou roční práci před nastávajícími školními prázdninami. První ročník víkendového festivalu se odehrál 18. až 20. června 1999. Za organizací stál kulturní mecenáš Vladimír Kříšťan, ředitel firmy Lonza Biotec, Svatoštěpánský sbor, město Kouřim a další obětaví dobrovolníci a partneři. Vybrané finanční prostředky směřovaly na opravu místních varhan.⁸⁸ Sbor *Vox Bohemicalis* zde v závěru celého festivalu vystoupil s Vivaldiho *Glorií*. Dalšími hosty prvního ročníku festivalu byl Český komorní orchestr, kytarista Štěpán Rak a Collegium českých filharmoniů s Terezou Mátlovou.⁸⁹ Všechna oddělení sboru pravděpodobně

⁸³ Program koncertu v archivu sboru jako VB 999.121.

⁸⁴ Celou akci dokládá řada dokumentů v archivu sboru. VB 999.111, VB 999.122 a VB 999.151.

⁸⁵ Kat. číslo VB 999.212

⁸⁶ Kat. číslo VB 999.233

⁸⁷ Akce komentována v článku VB 999.231 *Českokobrodští Vox Bohemicalis zahráli v modlitebně* periodika Kolínsko ze 17. června i těmito slovy Vlastimila Bureše z Kolínského Collegia Musicum: *Orchestr i dětský sbor byl fantastický. Je na těch mladých lidech vidět skutečný zápal pro hudbu.* Současně je zde informace o nadcházející účasti tělesa na Kouřimských slavnostech. Z koncertu je dochován také plakát VB 999.213 a program VB 999.222.

⁸⁸ Se začátkem akce vychází v Kolínském deníku VB 999.232 téměř celá informační strana o hudebních slavnostech a poslední den akce rekapituluje článek VB 999.234 v deníku Kolínsko ze dne 22. června.

⁸⁹ Informace uvedené na plakátu VB 999.211 a v programu VB 999.221 ze sborového archivu.

zazpívala také 22. června na benefičním koncertě⁹⁰ v nádvoří Penzionu Anna v Českém Brodě. Sedmadvacátého června sbor účinkoval na oslavě 55. výročí kněžství p. Jaroslava Vystrčila, místního děkana a podporovatele hudebních produkcí, v kostele sv. Gotharda.⁹¹

Letní táborové soustředění na Chatě Rampušák v Orlických horách proběhlo během srpnových týdnů podle jednotlivých oddělení sboru. Připravoval se zejména repertoár vánočních koncertů. V říjnu proběhl v kostele sv. Gotharda v Českém Brodě koncert⁹² finského sboru *Kamarikuoro Kampraatti Ilmajoki* v rámci mezinárodního festivalu *Musica Sacra Praga*. Předvánoční čas sboru přinesl řadu koncertních vystoupení, ale také nahrávání nového CD. První koncert se podle sborového interního programu⁹³ konal v Kolíně 25. listopadu. Devátého a desátého prosince hlavní oddělení sboru nahrávalo ve studiu A ČRo koledy v úpravě S. Jelínka. CD⁹⁴ nesl název *Nám, nám, narodil se!* a jsou na něm nahrané cykly *Z betlémské krajiny*, *Slovanské koledy* a *Koleda z Toleda*. Dvanáctého prosince proběhl koncert na výstavišti v Lysé nad Labem. Čtrnáctého a patnáctého se sbor spoluúčastnil koncertů *České mše vánoční* v Kolíně. Následovala série tradičních Vánočních koncertů v Kouřimi 16., v Úvalech 19., v Kostelci nad Černými lesy 20. a poslední českobrodský 21. prosince. Hlavním repertoárem těchto koncertů sboru byl na CD nahrávaný materiál koled od S. Jelínka v jednom případě doplněný o Vivaldiho *Glorii* a ve dvou dalších o *Českou mši vánoční* J. J. Ryby. Kromě zmínek v místních zpravodajích jsou v archivu sboru dochovány také plakáty⁹⁵ a programy⁹⁶ některých z koncertů.

⁹⁰ Plakát VB 999.113 je opatřen větou, že v případě nepřízně počasí koncert odpadá. Podle historických dat z meteorologické stanice Libuš pro tento den bylo však po studené frontě a celý den bez deště (k nalezení na www.chmi.cz) Lze se tak domnívat, že koncert v pořádku proběhl.

⁹¹ Informace v archivu sboru z pozvánky VB 999.261

⁹² Program koncertu v archivu sboru VB 999.223.

⁹³ Kat. číslo VB 999.152

⁹⁴ Informace o obsahu CD jsou zmíněny na jeho obalu VB 999.153.

⁹⁵ Kat. číslo VB 999.114 plakát na koncert v Kostelci n. Č. 1.

⁹⁶ Kat. číslo VB 999.123 program koncertu v Č. Brodě.

14. Sbor Vox Bohemica po roce 2000

Tříkrálový koncert⁹⁷ v Kolíně započal koncertní činnost sboru v novém tisíciletí. Dne 6. ledna dával orchestr i sbor *Vox Bohemicalis* vánoční repertoár z konce předešlého roku. Společnost Vox Bohemicalis v Č. Brodě pořádala koncert *Pěveckého sboru hudební školy Adolfa Fredrika* ze Stockholmu. Posledního březnového dne se tak českobrodským zpěvákům opět dostalo příležitosti hostit zahraniční hudební těleso a nechat se inspirovat jejich výkonem. V dochovaném rukopisu⁹⁸ jedné ze sboristek můžeme číst, že švédský sbor nastoupil při chorálu *Non nobis* či, že se jí hodinový koncert jevil překrásným. Z vystoupení jsou v archivu sboru také plakáty i program akce. Dne 29. dubna došlo opět k výstupu zahraničních zpěváků.⁹⁹ Z partnerského města Southwell dorazil pěvecký sbor *Southwell Choral Society* se sbormistrem Nicholasem Thorpem. Společný koncert sborů v kostele sv. Gotharda zahájil místní Vox, který ve svém vystoupení poprvé uvedl tři části ze *Mše D dur* Františka Xavera Brixiho (1732–1771). Zbytek koncertního času už patřil hostujícímu sboru.

Koncert hlavního oddělení a orchestru v Kolíně ze dne 15. června v archivu sboru dokládá program i plakát akce.¹⁰⁰ Prvně byla sborem veřejně předvedená celá *Mše D dur* F. X. Brixiho. Přípravná oddělení sboru zpívala 21. června v Penzionu Anna na *Koncertě pod širým nebem*. O repertoáru akce bohužel nejsou doklady. V kostele sv. Gotharda v Českém Brodě proběhl koncert 27. června s totožným programem k předešlému kolínskému vystoupení. O druhém ročníku *Kouřimských hudebních slavností* konaných 30. června až 2. července 2000 se v archivu sboru nachází celkem šest článků z regionálních periodik. Chronologicky první spadá již do listopadu 1999, dále je k nalezení článek VB 000.232 z MF Dnes z 27. června 2000, který se v kontextu slavností věnuje především sboru *Vox Bohemicalis*. Během jednotlivých koncertů se představil *Český komorní orchestr, Svatoštěpánský sbor a orchestr*, který dával *Missu brevis*, op 21 Zdeňka Fibicha (1850–1900) při mši celebrowané kardinálem Miloslavem Vlčkem, a neposlední v řadě *Musica Bohemica* s uměleckým vedoucím J. Krčkem. Završení

⁹⁷ Plakát akce v archivu sboru s kat. číslem VB 000.211.

⁹⁸ Kat. číslo VB 000.151.

⁹⁹ Akci dokládají plakát VB 000.111 a program VB 000.121 koncert v archivu sboru, ale také článek Kolínského deníku v části Kolínsko ze dne 2. května 2000 VB 000.231.

¹⁰⁰ Kat. čísla VB 000.122 a VB 000.112.

festivalu patřilo opět sboru a orchestru *Vox Bohemicalis* s nastudovaným programem *Mše D dur* F. X. Brixiho.

Na následujícím srpnovém táborovém soustředění sbor již připravoval vánoční program. Kromě již uváděných koledových cyklů S. Jelínka přibyla dvě mariánská moteta F. X. Brixiho *Omni die* a *O cunctorum*. Dne 20. prosince se odehrál koncert ZUŠ Český Brod, kde představila svůj repertoár přípravná oddělení. Následoval obdobný výstup 14. prosince v úvalské sokolovně. Hlavní oddělení s orchestrem koncertovalo 16. prosince v Kouřimi, 17. v Kostelci nad Černými lesy, 19. v divadle v Kolíně, 20. v Čáslavské katedrále a rok 2000 uzavřeli koncertem v Českém Brodě 21. prosince.¹⁰¹

Rok 2001 sbor i orchestr tradičně zahájil Tříkrálovým koncertem v Kolíně s programem prosincových vystoupení, ze kterého existuje plakát VB 001.113. Nezávisle na konkrétní akci uskupení *Vox Bohemicalis* vyšel 10. března článek Zdeňka Hejduka v Kolínském deníku s názvem *Dvě stě hlasů malých i velkých zpěváků, říkají si Vox Bohemicalis, zní za doprovodu smyčcového orchestru z Českého Brodu celým regionem i zahraničím*. Reflektuje na základě citovaných vyjádření T. Charváta vznik, vývoj i aktuální stav jednotlivých oddělení pěveckého sboru a představuje plány do budoucnosti.¹⁰² Aktivitu společnosti při zajišťování a pořádání koncertů zahraničních uskupení můžeme doložit dvěma koncerty v květnu. Dne 24. května zahrál finský *Pikkuorkka – orchestra* z Helsinek v Kostelci nad Černými lesy a hned 25. společnost hostila dva pěvecké sbory z německého Kögenu pod vedením sbormistra Eberharda Klotze.¹⁰³ V Kolíně se dle dokumentů¹⁰⁴ v archivu uskutečnil první červnový koncert sezony. Sbor představil celou skladbu *Come, Ye Sons of Art* H. Purcella. Následovalo vystoupení v českobrodském kostele sv. Gotharda 21. června¹⁰⁵ a vrcholem školního roku se stala účast na *Kouřimských hudebních slavnostech*¹⁰⁶ 24. června se stejným

¹⁰¹ Prosincové aktivity sboru dokládají tištěné dokumenty VB 000.131, plakáty VB 000.113 a program koncertu VB 000.123.

¹⁰² Článek v archivu sboru pod Kat. Číslem VB 001.231. Zmiňuje například dvě stovky aktivních zpěváků a muzikantů, přípravná oddělení fungující i v Kostelci n. Č. I. a Úvalech. Představuje členy smyčcového orchestru a připomíná zahraniční zájezdy i hostující hudební tělesa ze zahraničí v Českém Brodě a okolí. Píše se také o až padesátce výstupů za rok.

¹⁰³ Z obou akcí jsou v archivu sboru uloženy programy koncertu VB 001.121 a VB 001.122. Na jednom z nich se na zadní straně nachází stručné pozvání společnosti Vox Bohemicalis na následující červencové koncerty sboru.

¹⁰⁴ Plakát VB 001.211 a již zmiňované pozvání na předešlém programu koncertu zahraničních uskupení.

¹⁰⁵ Plakát VB 001.111

¹⁰⁶ Z programu VB 001.221 slavností vyčteme například vystupující soubor Musica Florea. Současně se zmiňuje již dokončovaná oprava varhan za vybranou a darovanou částku 1 250 000 Kč. Dílo mělo být předáno k užívání v rámci festivalu. Sólistou basového partu při koncertu sboru a orchestru Vox Bohemicalis byl Michael Pospíšil. Vystoupení na Kouřimských slavnostech reflektuje také článek Vox v

programem. Plakát¹⁰⁷ náboru dětí a dospělých do všech oddělení sboru ze 17. října dokumentuje neustálou potřebu doplňování zpívajících a hudební výchovávání nejmenších zpěváků pro budoucí zařazení do koncertních oddělení. Dochované dokumenty v archivu sboru dokládají už pouze jeden další koncert¹⁰⁸ roku 2001 v Českém Brodě. V kostele sv. Gotharda byl prvně zpíváný cyklus *Vánoce malých zpěváčků* od skladatele Věroslava Neumanna (1931-2006) dirigovaný J. Drahotou a *Česká mše vánoční* J. J. Ryby, kterou řídil T. Charvát.

Tradičně první koncertní tříkrálové vystoupení bylo hojně komentováno v místním tisku.¹⁰⁹ Kolínského sborové zahájení dalšího roku 6. ledna 2002 nezůstalo jedinou lednovou akcí pěveckého tělesa. Již 12. ledna se v Českém Brodě odehrálo představení vánoční mše *Missa super Již Slunce z Hvězdy vyšlo* A. V. Michny z Otradovic. O akci je v archivu sboru dochovaný článek¹¹⁰ Kolínského deníku ze 14. ledna a program¹¹¹ s průvodním textem o Michnově vánoční mši od uměleckého vedoucího *Ritornella* Michaela Pospíšila. Osmého května hostila společnost Vox Bohemicalis již druhý sbor ze švédského Stockholmu v kostele sv. Gotharda.¹¹² Čtvrtý ročník festivalu *Kouřimské hudební slavnosti*¹¹³ pozval k vystoupení například Vlachovo kvarteto z Prahy. V poslední den akce 23. června zazpíval českobrodský sbor aktuální program s *Ritornellem*. V srpnu se koncertní oddělení sboru účastnila táborového soustředění v osadě Karlov v Josefově Dole. Devátý ročník adventního koncertu¹¹⁴ v kostele sv. Gotharda proběhl 19. prosince a sbor při něm posluchačům nabídl osvědčené pásmo *Vánoce malých zpěváčků* V. Neumanna. Řízení se ujal J. Drahoty. Výstup sboru byl tradičně kombinován s instrumentální částí představení. Více akcí roku

Kouřimi z červencového a srpnového vydání Českobrodského zpravodaje. Českobrodský zpravodaj. Ročník 41. Číslo 7/8. Rok 2001. Kulturní a infomační centrum Český Brod. Český Brod 2001.

¹⁰⁷ Kat. číslo VB 001.112.

¹⁰⁸ V archivu sboru pozvánka VB 001.161 na VII. Adventní koncert 20. prosince 2001 a také program akce VB 001.123.

¹⁰⁹ V Kolínském deníku ze 4. ledna je krátká pozvánka VB 002.231 na nedělní koncert v Husově sboru. V MF Dnes nalezneme dokonce článek VB 002.232 Ondřeje Tichoty *Hlas Čechů zpívá v Kolíně*, komentující dosavadní činnost, zmiňuje i časté vystupování na tomto místě a dozvídáme se také o chystané spolupráci sboru Vox Bohemica s pražským souborem Ritornello Michaela Pospíšila.

¹¹⁰ Kat. číslo VB 002.233 s názvem *Příchozí rozehrála barokní muzika* stručně pojednává o zážitku a nabízí i citaci nadšeného posluchače z Pasova.

¹¹¹ Kat. číslo VB 002.121. Dokument uvádí celkem 22 dávaných barokních částí v podání Ritornella a sboru Vox Bohemicalis. Popisuje autory hraných děl i samotný hudební soubor specializující se na barokní hudbu a její interpretaci i oborovou badatelskou činnost.

¹¹² Článek VB 002.234 z Kolínského deníku vyšel 10. května. Akce je v archivu sboru dokumentována i plakátem VB 002.111.

¹¹³ Program VB 002.122 celé akce zachován v archivu sboru.

¹¹⁴ Název byl zaměňován za *Vánoční koncert*. U počítání ročníků však na tuto záměnu autoři neberou ohled.

2002 v archivu sboru není doloženo, pravděpodobně však unikla pozornosti lidí starajících se o dokumentaci sboru a odehrálo se znatelně více výstupů.

Rok 2003 se stal rokem zúročení vzájemné spolupráce s barokním ansámblem *Ritornello*. Přípravy, koncertování, zkoušení i nahrávání vyústily v listopadové vydání nového CD s názvem *Již Slunce aneb Michnova vánoční mše*. Na disku¹¹⁵ se vyskytuje celkem 28 stop barokní hudby s délkou 73 minut a 21 vteřin. Sbor *Vox Bohemicalis* zpíval v osmi z nich za doprovodu hráčů a zpěváků ze souboru M. Pospíšila. O další koncertní činnosti sboru v tomto roce jsou už jen dílčí doklady. Uchován v archivu zůstal článek¹¹⁶ reflektující tříkrálový koncert v Kolíně na Husově náměstí. Jako zcela zásadní zajímavostí tohoto období se jeví úprava latinského názvu všech skupin sboru i orchestru, které nově vystupují pod označením *Vox Bohemica*. Pojmenování *Vox Bohemicalis* nadále zůstává názvem společnosti zastřešující uměleckou činnost těchto hudebních souborů. Plakát¹¹⁷ koncertu v kostele sv. Gotharda zmiňuje vystoupení 19. června s novým programem *Stabat Mater* Františka Xavera Thuriho (1939–2019). Repertoárem stejné vystoupení archivní dokumenty¹¹⁸ dokládají i na 5. *Kouřimských hudebních slavnostech* 22. června 2003. Jiné doklady činnosti sboru v tomto roce v archivu nejsou k dispozici.

Článek¹¹⁹ z 8. ledna 2004 dokládá aktivitu sboru i na přelomu roku 2003 a 2004. Vyšel jako reflexe odehraného tříkrálového koncertu v Kolíně začátkem ledna. Obměněný repertoár obsahoval pásmo vánočních koled v úpravě Luboše Fišera (1935–1999) a jednu z *Pastorel* choceňského rodáka Tomáše Norberta Koutníka (1698–1775). Lze se domnívat, že i v prosinci sbor vystupoval s tímto repertoárem na tradičních místech českobrodská, není o tom v archivu však žádná konkrétní zmínka. Popsané skeny fotografií dokumentují představení koncertní části přípravného oddělení, které nacvičilo dětskou operu *Brundibár* Hanse Krásky (1899–1944). V červnu bylo dáváno *Stabat Mater* G. B. Pergolesiho v Českém Brodě a sbor vystupoval také na *Kouřimských hudebních*

¹¹⁵ Podrobné informace včetně ukávek skladeb je možné dohledat na internetovém portálu www.arta.cz [30. 11. 2021], informace jsou také obsahem stránek Ritornella dostupné na www.ritornello.cz [30. 11. 2021], dále se objevuje zmínka o spolupráci na CD v závěrečné práci Jany Rejhonové o Ritornellu M. Pospíšila (Rejhonová, str. 8, 2010).

¹¹⁶ Kat. číslo VB 003.231. Článek z Kolínského deníku z 8. ledna popisuje program koncertu (sbor dával *Vánoce malých zpěváků V. Neumanna*) i účel vybraného dobrovolného vstupného pro říčanskou Olivovou nadaci, jež se věnuje nemocným dětem.

¹¹⁷ Kat. číslo VB 003.111.

¹¹⁸ Program VB 003.121.

¹¹⁹ Text VB 004.231 například zmiňuje téměř stočlenný dětský a mládežnický pěvecký sbor, také odborníky ceněnou desku, která vyšla na sklonku roku (váže se k poslednímu CD s Ritornellem Michnova *Již Slunce*).

*slavnostech*¹²⁰, patrně se stejným repertoárem. Po srpnovém soustředění byl připraven nový program uplatněný již 22. listopadu při oslavách dne hudby a svátku sv. Cecílie. Zpíval se výběr¹²¹ z oratoria *Slavnost Alexandrova*, HWV 75 a z *Ódy ke dni sv. Cecílie*, HWV 76 Georga Friedricha Händela (1685–1759). Stejný program sbor a orchestr Vox Bohemica dával 25. listopadu v Poděbradech.¹²² Adventní koncert v Českém Brodě se konal 21. prosince¹²³ za účasti sboru i orchestru.

Koncertní činnost sboru v roce 2005 započala opět v Kolíně tříkrálovým vystoupením 6. ledna. Následující zmínkou o aktivitě tělesa v archivu nalezneme až v podobě programu¹²⁴ sedmého ročníku *Kouřimských hudebních slavností*, které vrcholily nedělí 26. června. Sbor *Vox Bohemica* zpíval již dříve v několika částech představené Händelovo oratorium. Z dochovaného plánu¹²⁵ práce na listopad a prosinec téhož roku vyplývá koncertní aktivita na den hudby 22. listopadu v kostele sv. Gotharda a stejný program¹²⁶ také 24. v Říčanech. Následující den sbor svým zpěvem doprovodil lampionový průvod k zahájení adventu v Českém Brodě. Zakončení roku a přivítání nového provázela čtveřice koncertů. První 19. prosince v Kouřimi představil nový repertoár¹²⁷ sboru. V Českém Brodě se koncert odehrál 22. prosince s totožným programem,¹²⁸ který se dával i začátkem roku 2006 v Kostelci nad Černými lesy a v Kolíně.¹²⁹

K přelomu let 2005 a 2006 je nutné zmínit odchod dosavadního ředitele Základní umělecké školy Český Brod Petra Polesného, na jehož místo byl po výběrovém řízení od 1. ledna 2006 jmenován sbormistr Tomáš Charvát. Dokumentace těchto dvou let byla v

¹²⁰ Plakát VB 004.211 6. ročníku akce dokládá účast sboru v neděli 27. června. Neuvádí ale konkrétní program.

¹²¹ Informace z plakátu VB 004.111, doložena také skeny fotografií s datem konání akce.

¹²² Obálka programu VB 004.121. Koncert se odehrál v kostele Povýšení sv. Kříže.

¹²³ Plakát VB 004.112 a fotografie v archivu obsahují shodná data, ale neuvádí konkrétní program. Pouze slovo Koleda charakterizuje sborový výstup.

¹²⁴ Kat. číslo VB 005.221.

¹²⁵ Kat. číslo VB 005.131.

¹²⁶ Repertoár sboru je zmíněn v pozvánce Aleše Kašpara na akci uveřejněné v Českobrodském zpravodaji VB 005.231. Pozvánka slibovala dílo Josepha Haydna (1732-1809) *Missa brevis Sancti Joannis de Deo*, Hob. XXII:7.

¹²⁷ V programu VB 005.121 se uvádí *Magnificat B dur* G. B. Pergolesiho. Pravděpodobně jde ale o skladbu jiného skladatele, Pergolesiho učitele, Francesca Duranteho (1684-1755). Informace publikované ve studii HUNT, JNO L. "The Durante-Pergolesi Magnificat: A QUESTION OF ATTRIBUTION." *The Choral Journal* 19, no. 7 (1979): 18–21. <http://www.jstor.org/stable/23545214>. [1. 12. 2021]

¹²⁸ Repertoár Vánočních koncertů byl opět zmíněn v Českobrodském zpravodaji VB 005.232 tentokrát pro měsíc prosinec.

¹²⁹ Akci v Kolíně dokládá dvojice článků ve Středočeských listech MF Dnes VB 006.231 a v Kolínském deníku VB 006.232. Oba jsou uchovány v archivu. Druhý zmíněný informuje o do posledního místečka zaplněném kostele.

archivu sboru jako jediná založena v kroužkových deskách a označena příslušným letopočtem. Květnový článek¹³⁰ českobrodského zpravodaje *Vyzvedneme tóny z prachu?*, který informuje o stavu varhan v kostele sv. Gotharda v Českém Brodě a potřebě opravy, dokládá sounáležitost místních organizací i osobností v péči o hudební historické dědictví. V článku slibovaný benefiční koncert se uskutečnil 19. června v kostele sv. Gotharda.

Srpen i v roce 2006 patřil přípravě nového repertoáru na táborových soustředěních v horách. Již koncem září proběhl koncert¹³¹ sboru *Vox Bohemica* s místním chrámovým sborem k příležitosti 870 let od založení kostela sv. Gotharda v Českém Brodě. Zpívala se *Missa Octavi toni* Orlanda di Lassa (1532–1594) ze čtyř stran kostela pro posluchače v lavicích uprostřed, kteří tak zaznamenali ojedinělý hudební zážitek. Na následný koncert¹³² ke dni hudby 22. listopadu sbor připravil *Mši F dur* F. X. Brixiho se sólisty Virginíí Walterovou (soprán), Blankou Svobodovou (alt), Ondřejem Sochou (tenor) a Jaromírem Noskem (bas). Sbor opět zpíval na akci *Pochod světylek*, při které se dražila výtvarná díla žáků českobrodských škol s výdělkem určeným na opravu varhan. Dne 9. prosince proběhl další benefiční koncert v Činěvsi, kde sbor uvedl *Missu pastoralis in C Boemica* Josefa Schreiera (1718–?) zpívanou na všech adventních a vánočních vystoupeních let 2006 a 2007. V měsíci prosinci to bylo 13. v kostele sv. Mikuláše v Praze, 17. v Kouřimi, 21. v Českém Brodě a po novém roce se tradičně odehrál tříkrálový koncert 6. ledna v Kolíně.

Koncertu sborů v rámci Festivalu ZUŠ 2007 se podle programu VB 007.121 po boku dalších tří uskupení pěvecky účastnil i *Vox Bohemica*. Zvoleným repertoárem bylo *To Třeboňské doubí* a *Jedna je cestička k Táboru* v úpravě J. Krčka, *Škoda ta, synečku* J. Raichla završený výběrem částí z *Gloria* A. Vivaldiho. Dne 1. června¹³³ dával sbor a orchestr *Vox Bohemica* v kostele sv. Gotharda již všechny části *Gloria*. Plán práce VB 007.131 uvádí koncert v Kouřimi 17. prosince, v Českém Brodě 20. prosince, 6. ledna 2008 v Kolíně a 8. ledna v Kostelci nad Černými lesy.

¹³⁰ Pod textem VB 006.233 jsou podepsaní: Petr Štěpán, varhaník od sv. Gotharda, Michal Bator, administrátor farnosti, Tomáš Charvát, ředitel ZUŠ Český Brod, Aleš Kašpar, předseda občanského sdružení Vox Bohemicalis. Slibují benefiční koncerty sboru a orchestru Vox Bohemica.

¹³¹ Akci dokládá článek VB 006.234 z listopadového Českobrodského zpravodaje. Píše se v něm také o letním soustředění Voxu, práci na vydání nového CD s dětskými písničkami ve spolupráci s Divadlem bez zábradlí a dalších očekávaných koncertech.

¹³² Program VB 006.121

¹³³ Program VB 007.122.

15. Patnácté výročí sboru Vox Bohemica

V tomto jubilejním roce byl repertoár pro letní i zimní koncerty sestaven z nejoblíbenějších či nejosvědčenějších skladeb a jejich částí. Na 10. ročníku *Kouřimských hudebních slavností* 22. června 2008 Vox zpíval *Omni Die* F. X. Brixiho, *Fac ut ardeat cor meum* ze *Stabat Mater* G. B. Pergolesiho, *Et in terra pax* z Vivaldiho *Gloria*, *Musica sacramontana iubilatica* F. X. Thuriho, tři části z Händelova oratoria *Slavnost Alexandrova*, *Strike the Viol* z Purcellova *Come, ye Sons of Art*, *Svatováclavské proprium* S. Jelínka a první část *Magnificat*.¹³⁴ Dne 22. listopadu proběhl koncert k příležitosti svátku sv. Cecílie v Českém Brodě u sv. Gotharda s darováním výdělků na opravu místních varhan. Českobrodský sbor spolu s dalšími soubory i jednotlivci vystoupil v rámci projektu *Bridelius* konaný 27.-30. listopadu v Kutné Hoře u příležitosti 350. výročí vydání kancionálu *Jesličky*. Repertoárem byl výběr mešních částí ordinária i propria z barokních vícehlasých kancionálů.¹³⁵ Posledním dokumentem roku 2008 v archivu sboru je program VB 008.122 z 18. prosince dokládající repertoár vánočních a adventních koncertů složený také z výběru již Voxem dávaných skladeb a koledových cyklů.

Po kolínském koncertě¹³⁶ 6. ledna 2009 nastala pro sbor práce na novém repertoáru. Pro červnová vystoupení byla připravována tzv. *Lužanská, Mše D dur* A. Dvořáka. Vox ji prvně předvedl v neděli 7. června v nedalekých Kounicích za doprovodu varhaníka Vladimíra Roubala.¹³⁷ Dle programu VB 009.221 byla Dvořákova *Mše D dur* dávana i na *Kouřimských hudebních slavnostech* 21. června. Ani na letním táborovém soustředění se neupustilo od díla A. Dvořáka a připravila se skladba *Stabat Mater*, která byla provedena již 19. září v bazilice Nanebevzetí Panny Marie na pražském Strahově. Tento koncert se stal první akcí, při které zpíval *Vox Bohemica* po boku *Zpěváckého spolku Hlahol*. Program¹³⁸ řídil Vladimír Roubal a spolupracoval na něm také *Vysokoškolský umělecký soubor Univerzity Karlovy, Strahovský chrámový sbor* a

¹³⁴ V programu VB 008.221 je autorem *Magnificat* uveden Pergolesi, autorství skladby však pravděpodobně patří jeho učiteli Duranteovi viz výše.

¹³⁵ Informace o repertoáru a průběhu akce dochována v archivu sboru programem VB 008.222.

¹³⁶ Plakát VB 009.211.

¹³⁷ Představení dokládá program VB 009.121.

¹³⁸ Informace o akci z plakátu VB 009.212.

orchestr *Collegium Strahoviense*. Snaha uměleckého vedení sboru vymanit se v období adventu ze všudypřítomného znění vánočních koled a připomínat zapomenuté adventní písně je doložena programem VB 009.122 patřícím ke koncertu v Kounicích ze dne 13. prosince 2009. Program VB 009.123 v archivu sboru dokládá (pro další fungování Voxu důležitou) spolupráci s *Čáslavskou chrámovou scholou* a pěveckým sborem *Mamáter* z Poděbrad na předvánočním koncertě v Českém Brodě. Odehrál se 21. prosince a byla dávana *Česká mše vánoční* J. J. Ryby. Mezi dokumenty v archivu sboru z roku 2010 je uchován pouze program VB 010.221 *Kouřimských hudebních slavností*, na kterých sbor vystoupil 20. června. Pěvecký sbor předvedl *Cantate domino*, SWV 81 Heinricha Schütze (1585–1672) a *Moteto d moll, O Magnum Martirium* Jana Zacha (1713–1773).

První archivem doložená koncertní činnost roku 2011 se podle programu VB 011.221 odehrála v Milovickém kostele sv. Kateřiny Alexandrijské 9. ledna s pásmem koled *Vánoce malých zpěváčků* V. Neumanna. Dne 16. června sbor uvedl *Mši A dur* Domenica Scarlattiho (1685–1757) v Českém Brodě u sv. Gotharda a stejný program zpíval i na 13. *Kouřimských hudebních slavnostech*¹³⁹ 19. června v kostele sv. Štěpána. Koncert řídil T. Charvát a o generálbasový doprovod se postarala Ľubica Spurná.

V kostele Nanebevzetí Panny Marie ve Lstiboři podle uchovaného programu¹⁴⁰ sbor zpíval 12. listopadu výběr aktuálního repertoáru od D. Scarlattiho, J. Zacha a A. Dvořáka. Dalšími dokumenty v archivu sboru jsou potvrzené akce v Kolíně, Českém Brodě, Meintzu a Kutné Hoře z listopadu, prosince 2011 a ledna 2012. Zbytek činnosti sboru v roce 2012 archiv zaznamenává pozvánkou VB 012.161 na *Kouřimské hudební slavnosti*, obálkou programu s avizovanými koncerty 12. června v Českém Brodě¹⁴¹ a 16. června na zmíněných slavnostech v Kouřimi. V těchto vystoupeních sbor představil *Hymnus adventualis* F. X. Thuriho. I další připravovaný repertoár tohoto roku se dá doložit článkem VB 012.232 z českobrodského zpravodaje o letním táborovém soustředění s názvem *Pestřejší VOX*.

¹³⁹ Program akce v archivu sboru VB 011.222.

¹⁴⁰ Program v archivu jako VB 011.223. Na jeho zadní straně jsou zmiňované nadcházející akce: 21. listopadu Den hudby v Českém Brodě, 27. listopadu na průvodu světýlek a zahájení adventu v Č. Brodě, 4. prosince se dával J. J. Ryba v divadle Kolín, 10. prosince koncertní výjezd sboru do Německa (Meinz, opět s *Českou mší vánoční* J. J. Ryby), 15. prosince Ryba v Kutné Hoře u sv. Barbory, 18. prosince v bazilice v nedalekých Tismicích, Rybova mše vánoční zazněla také 21. prosince na XIX. Adventním koncertě v Českém Brodě a 6. ledna byl plánován tříkrálový koncert v Kolíně.

¹⁴¹ Vystoupení dokládá i kalendář akcí z květnového čísla Českobrodského zpravodaje VB 012.231.

Z roku 2013 je známý program VB 013.221 *Kouřimských hudebních slavností* ze dne 23. června, kde sbor dával fugu *Memento Abraham, Isaac et Jacob* Bohuslava Matěje Černohorského (1684–1742), *Magnificat D dur* Jana Dismase Zelenky (1679–1745) a končil skladbou Gabriela Faurého (1845–1924) *Cantique de Jean Racine*, op. 11. Koncertní přípravné oddělení v červnu hrálo a zpívalo operu *Brundibár* H. Krásky v novém obsazení. Představení je doloženo článkem ze zářijového českobrodského zpravodaje VB 013.231. V prosincovém čísle VB 013.232 stejného periodika se díky článku *Myslím, tedy sen* dozvídáme o aktivitách sboristů na letním soustředění, také zve na sedm předvánočních a vánočních koncertů a sděluje repertoárové plány na rok 2014. Vybrané bylo *Requiem*, op. 48 G. Faurého. Na tradičním českobrodském koncertě ke dni hudby se *Vox Bohemica* podílel v kooperaci s místním chrámovým sborem pod vedením Martiny Příbylové. Na zadní straně programu VB 013.121 jsou uvedené nadcházející akce sboru a orchestru na prosinec a leden. V osmi z nich účinkuje sbor a repertoárově převažuje Rybova *Česká mše vánoční*. Posledním archivovaným dokumentem z roku 2013 je program koncertu v Tismicích VB 013.122, který se odehrál 17. prosince.

16. Symfonické období sboru Vox Bohemica

Jistým repertoárovým přelomem se pro sbor stal rok 2014. Odklon od skladeb pro komorní obsazení byl možný díky dobře fungující spolupráci se sbory z regionu (Poděbrady, Nymburk, Mladá Boleslav, Čáslav, Kutná Hora, Praha). Velkou výzvou se stalo studium skladeb autorů 20. století. Umožnilo to také trochu netradiční sloučení dětského hlavního oddělení sboru s komorním oddělením tvořeným dospělými zpěváky. Dalším aspektem změny bylo i výrazné osamostatnění smyčcového orchestru *Vox Bohemica*, který budoval výhradně vlastní komorní program. V dramaturgii výstupů sboru to znamenalo zajištění jednoho až dvou velkých koncertů v plném obsazení zpravidla v červnu a při ostatních příležitostech využít výběr částí s klavírním či varhaním doprovodem, případně se recyklovala již dříve zpívaná díla.

Vrcholem roku 2014 se pro sbor stal koncert 22. června u sv. Štěpána v Kouřimi v rámci *Kouřimských hudebních slavností* nově integrovaných do měsíčního festivalu *Podlipanské kulturní slavnosti*,¹⁴² který pořádala společnost Vox Bohemicalis a Základní umělecká škola Český Brod. *Vox Bohemica* s čáslavskou chrámovou scholou a dalšími hosty dával zmíněně *Requiem* G. Faurého. Dne 4. října sbor účinkoval s drobným programem VB 014.221 na kulturní akci *Vrátkovský groš a Jabkobraní*. V listopadu v podání sboru zazněl opět výběr z Vivaldiho *Gloria* ve Lstiboři. A díky iniciativě člena sboru Thora Ammerlaana zazněla trojice nizozemských pro sbor upravených, lidových písní na akci pořádané společností Vox Bohemicalis *Holandsko všemi smysly*.¹⁴³ Sbor tak do svého jazykového repertoáru kromě latiny, češtiny, angličtiny, francouzštiny, španělštiny a němčiny zařadil také holandštinu. Druhým koncertním těžištěm roku byl podle programu VB 014.121 čas předvánoční a vánoční s celkově sedmi výstupy od 9. prosince 2014 do 4. ledna 2015 v lokalitách Kutná Hora, Kouřim, Český Brod, Kolín a Tismice.

Druhý ročník *Podlipanských kulturních slavností* je zmiňován už v dubnovém čísle českobrodského zpravodaje VB 015.231 z roku 2015. Autoři článku T. Charvát a A. Kašpar zvu na koncerty Zemlinského kvarteta, Wihanova a Vlachova kvarteta,

¹⁴² Plakát VB 014.111 představuje akce v Českém Brodě (vystoupila např. Schola Gregoriana Pragensis), Kouřimi (vystoupil Vox s *Requiem*, ale také plzeňský gospelový soubor Touch of Gospel) a v Kostelci n. Č. l. (vystoupil Komorní smyčcový orchestr Vox Bohemica či Musica Dolce Vita). Festival se odehrál mezi 13. červnem a 12. červencem.

¹⁴³ Plakát akce v archivu VB 014.112.

Ensemblu Fiorello či Zdeňka Mašláně. Dále představují také program, se kterým se představí sbor *Vox Bohemica s Hlaholem* Nymburk a dalšími hosty v Rytířském sále zámku v Kostelci nad Černými lesy 21. června. Avizovaná byla *Česká píseň* Bedřicha Smetany (1824–1884) ve své orchestrální verzi a sboru dobře známá *Mše D dur, Lužanská* A. Dvořáka. Celý průběh slavností dokumentuje program VB 015.121 v archivu sboru. O uskutečněném vystoupení sboru v Kostelci referuje další článek VB 015.232 ze zářijového čísla českobrodského zpravodaje. Poslední dokument z roku 2015 v archivu sboru odkazuje na koncert ve Lstiboři 14. listopadu. I na přelomu let 2015 a 2016 proběhla série předvánočních a vánočních koncertů, chybí však doklady v archivu sboru.

V roce 2016 se červnovým vystoupením Voxu v rámci *Podlipanských hudebních slavností*¹⁴⁴ stal koncert v kostele sv. Jakuba Většího v Kounicích. Repertoárem¹⁴⁵ byla *Mše D dur*, H. 9 Marca-Antoina Charpentiera (asi 1643–1704). Dále je v archivu sboru zachycena pěvecká aktivita na dalších dvou koncertech 12. listopadu ve Lstiboři a o den později 13. listopadu v Plaňanech.¹⁴⁶ Na těchto vystoupeních byl dáván výběr z *Requiem* G. Faurého, *Mše D dur* A. Dvořáka a na letním soustředění nově zařazené skladby Francise Poulenca (1899–1963) *Stabat Mater*. Kombinace *Requiem* G. Faurého a *Stabat Mater* F. Poulenca byla v symfonickém provedení prvně představena ve spolupráci sboru *Vox Bohemica s Čáslavskou chrámovou scholou a Zpěváckým spolkem Hlahol* z Prahy 25. června v kostele sv. Jana Křtitele v Plaňanech.¹⁴⁷ Stejný program byl poté opakován 19. listopadu v kostele U Salvátora v Praze. Akci dle plakátu VB 017.211 organizoval pražský *Hlahol* a samotný koncert řídil jeho umělecký vedoucí Roman Z. Novák. Pro předvánoční a vánoční koncerty byla kromě *České mše vánoční* J. J. Ryby nacvičena čtveřice motet F. Poulenca *O magnum mysterium, Quem vidistis pastores dicite, Videntes stellam a Hodie Christus natus est*.¹⁴⁸

¹⁴⁴ Úprava názvu festivalu byla provedena pro rok 2016. Koncepce akce zůstala stejná.

¹⁴⁵ Repertoár uveden v programu celého festivalu Podlipanské hudební slavnosti VB 016.121.

¹⁴⁶ Plakáty VB 016.211 a VB 016.212.

¹⁴⁷ Informace z podrobného programu slavností VB 017.121.

¹⁴⁸ Z programů koncertů v Tismicích 17. prosince VB 017.122 a v Českém Brodě 21. prosince VB 017.123 je patrné, že moteta nebyla dávána vždy všechna. O aktuálně dávaném repertoáru bylo rozhodováno podle teploty prostoru a předpokládané odolnosti zpěváků. Dále zadní strana programů dokládá jinak archivem nezachycený koncert 7. ledna 2018 v Plaňanech.

Podlipanské hudební slavnosti se dařilo pořadatelům¹⁴⁹ nadále rozvíjet. Udrželi kvalitní představení klasické hudby a do programu zařadili také moderní populární hudbu (*Hradišťan* v Kounicích či setkání big bandů v Úvalech). Závěrečným koncertem festivalu zůstal výstup pěveckého sboru *Vox Bohemica* v Plaňanech. Odehrál se 24. června a na programu byla již zpívaná moteta F. Poulenca, sboru dobře známé nizozemské lidové písně¹⁵⁰ v aranžmá Jetse Bremera (1959) a jako finále vystoupení byla nacvičena *A Little Jazz Mass* Boba Chilcotta (1955). Dne 16. listopadu Vox vystoupil v rámci projektu *Katedrály pomáhají katedrále*. Akce se konala v katedrále Nanebevzetí Panny Marie v Kutné Hoře a sbor dle plakátu VB 018.211 představil výběr z Faurého *Requiem*, *Stabat Mater* od F. Poulenca, *Mše D dur* A. Dvořáka a zakončil skladbou G. Faurého *Cantique de Jean Racine*. Podobný výběr byl dáván i na koncertě ve Lstiboři dne 10. listopadu 2018 VB 018.212. Konec roku se sboristům blížil tradičně protkán posluchačsky vděčnou *Českou mší vánoční* J. J. Ryby.¹⁵¹

Rok 2019 podle plakátu VB 019. 211 začal 5. ledna s vánočním programem v Čestíně v kostele sv. Petra a Pavla. Vrcholem *Podlipanských hudebních slavností* ve stejném roce se stal koncert¹⁵² v katedrále Nanebevzetí Panny Marie v Kutné Hoře, který se odehrál 23. června. Sbor pro tuto příležitost nacvičil *Requiem*, op. 9 Maurice Duruflého (1902–1986) a slavnostní *Te Deum*, op. 103 A. Dvořáka a spolupracoval se *Smišeným pěveckým sborem Boleslav*, *Chránovým sborem Schola Čáslav* a najatým symfonickým orchestrem *Vox Bohemica*. Podle plakátu VB 019.212 ze 14. prosince Vox navštívil Zruč nad Sázavou s tradičním vánočním programem. Dne 18. prosince završil koncertní činnost roku 2019 vystoupením v Českém Brodě opět s *Českou mší vánoční* J. J. Ryby. O deset dní později se sbor znovu sešel na kůru kostela sv. Gotharda, aby se i zpěvem vybraných částí Faurého *Requiem* rozloučil s kolegyní a kamarádkou Aničkou Ammerlaan.

¹⁴⁹ Mezi pořadatelé celého festivalu jsou uvedeni Základní umělecká škola Český Brod, Vox Bohemicalis z. s. a Město Český Brod.

¹⁵⁰ V rámci festivalu již byla tato trojice písní prezentována na druhé akci s názvem *Holandsko všemi smysly*, která se odehrála 10. června 2018 v Tuklatech. Podle plakátu VB 018.111 a programu celého festivalu VB 018.121.

¹⁵¹ Jeden z takových výstupů dokládá plakát VB 018.112 z tismického koncertu dne 16. prosince.

¹⁵² Akci dokládá plakát VB 019.111 v archivu sboru.

Pro sbor *Vox Bohemica* již v březnu 2020 nastalo dlouhé období ticha. Situace ve zdravotnictví a následná opatření vlády znemožnila účast na zkouškách. Přípravovaný repertoár na červen roku 2020 musel být odložen. V létě se podařilo navázat na společná letní soustředění v horách, kde pokračoval v přípravě s vidinou koncertu během října. Nastalá situace ale opět zkomplikovala plánované akce a sbor na podzim přestal zkoušet. Ticho Voxu se prodloužilo až do jara 2021. V létě opět proběhlo soustředění s intenzivní přípravou repertoáru. Ve spolupráci s *Karlovarským pěveckým sborem*, *Zpěváckým spolkem Hlahol Praha*, *Pěveckým sborem Mamáter Poděbrady*, *Čáslavskou chrámovou školou* a symfonickým orchestrem byla naplánována dvojice koncertů v Kutné Hoře a Karlových Varech. Kvůli zdravotní indispozici členů *Karlovarského symfonického orchestru*, který měl doprovázet první z plánovaných koncertů, došlo nejprve k přeložení termínu na začátek prosince a později i ke zrušení tohoto termínu konání akce. Dne 23. října 2021 se však uskutečnil druhý koncert v katedrále Nanebevzetí Panny Marie v Kutné Hoře.¹⁵³ Za celý rok 2021 to byl jediný výstup sboru *Vox Bohemica*. Repertoárem byla velkolepá skladba Karla Jenkinse (1944) *The Armed Man: A Mass for Peace* pro sóla, sbor a orchestr. Vystoupení řídil T. Charvát a na přípravě se podílela výše zmíněná sborová uskupení, výborní muzikanti ve složeném symfonickém orchestru a množství dalších aktivních lidí dobré vůle. Vánoční koncerty roku 2021 byly vzhledem k nedobré situaci ve zdravotnictví zrušeny během listopadu.

¹⁵³ Akci dokládá program VB 021.121 posunutých Podlipanských hudebních slavností.

Závěr

Zachycením historie pěveckého sboru *Vox Bohemica* dochází k představení dosavadní ucelené činnosti tohoto pro region významného kulturního uskupení. Podařilo se zrekonstruovat a přehledně zaznamenat hlavní události dějin sboru na základě dochovaných archivních dokumentů, externích pramenů i výpovědí zásadních aktérů.

Dalším dílčím řešeným problémem byla organizace a digitalizace archivních dokumentů sbíraných často nahodile během téměř třiceti let existence sboru. Povedlo se provést digitalizaci všech zásadních dokumentů, o které se tato práce opírá při popisu fungování, repertoáru, ohlasů či úspěchů sboru. Předmětná digitální podoba archivu je k dispozici u autora této práce, v archivu sboru *Vox Bohemica* a v příruční knihovně Katedry muzikologie FF UP v Olomouci na USB flash disku.

Záměru autora, vymanit sbor *Vox Bohemica* z časté absence sepsané historie obdobných, i mnohem starších, uskupení, se touto prací podařilo dosáhnout. Velkou výhodou bylo dosud aktivní působení původního vedení sboru, které svou výpovědí dokázalo doplňovat a objasňovat některé neúplné informace především z počátků fungování sboru. Vznikl tak kompaktní a podložený dokument nejen o samotném souboru, ale také o osobnosti zakladatele a sbormistra Tomáše Charváta.

Současně tuto práci chápu jako hozenou rukavici následujícím badatelům či archivářům sboru, kteří mohou navázat na předložený text, používat systém katalogizace a nadále se starat o zaznamenávání aktivit sboru *Vox Bohemica*. A to jak pro samotné interní potřeby (např. v případě propagace atd.), nebo pro všechny lidi se zájmem o regionální hudební a kulturní uskupení tohoto typu.

Z uváděného textu o sboru *Vox Bohemica* můžeme dokumentovat jedinečnost souboru. Na repertoárové rozmanitosti uskupení je zachycen obdivuhodný vývoj schopností i preferencí měnících se členů sboru. Práce zároveň vypovídá o společenské poptávce po takové kulturní instituci i v regionu mimo hlavní kulturní centra. Významně poukazuje na důležitost spolupráce mezi samotným sborem *Vox Bohemica*, Základní uměleckou školou v Českém Brodě a městem Český Brod. A v neposlední řadě tato práce vyzdvihuje obrovské úsilí všech, kteří se na chodu sboru jakkoliv podíleli a nadále podílejí.

Anotace

1. **Jméno a příjmení autora:** Jan Kašpar
2. **Název katedry a fakulty:** Filozofická fakulta, katedra muzikologie
3. **Název diplomové práce:** Historie pěveckého sboru Vox Bohemica v Českém Brodě
4. **Jméno vedoucího práce:** doc. PhDr. Jiří Kopecký, Ph.D.
5. **Počet znaků:** 100 859
6. **Počet příloh:** 2 – rozhovor a digitalizovaný archiv
7. **Počet titulů použité literatury:** 11
8. **Klíčová slova:** Pěvecký sbor, Vox Bohemica, Vox Bohemicalis, Český Brod, Tomáš Charvát, sborový zpěv.
9. **Anotace:** Práce se věnuje chronologicky řazeným dějinám sboru Vox Bohemica od jeho počátků po současnost. Na klíčových událostech odkrývá kulturní a společenskou roli sboru ve svém regionu a snaží se vystihnout aspekty dlouholetého úspěšného působení. Text také představuje zásadní osobnosti a instituce, které se o vývoj pěveckého uskupení nejvíce zasloužily. Součástí práce je systematicky utříděný a digitalizovaný archiv sboru. Autor klade velkou pozornost na repertoárový vývoj uskupení a s jeho proměnou konfrontuje jak preference uměleckého vedení sboru, tak samotné možnosti a schopnosti členů sboru.

Resumé

Práce podrobně zachycuje a chronologicky řadí události spjaté s činností pěveckého sboru *Vox Bohemica*. Uvádí genezi uskupení začátkem 90. let 20. století i zásadní vlivy formující samotné fungování spolku. Jednotlivé etapy jeho historie zasazuje do regionálního kontextu kulturních aktivit a stručně představuje osobnosti, které se podílí na chodu sboru. Přednostně se práce věnuje sbormistru Tomáši Charvátovi, který pěvecký sbor od počátku řídí a je jeho hlavním uměleckým vedoucím po celou dobu existence. Samotnému chronologickému sepsání kapitol o historii sboru předcházela důsledná práce s prameny a neuspořádanými dokumenty z archivu sboru. Tato činnost vyústila v digitalizovaný archiv opatřený katalogizačními kódy, jejichž systém je v práci uveden. Digitalizovaná varianta archivu je k práci přiložena ve formě USB flash disku s přílohou.

Na základě katalogizace pramenů a archivních dokumentů nabízí tento text podrobné seznámení s uváděným repertoárem sboru, který zahrnuje širokou škálu děl od pásem písní pro dětské sbory přes premiérována díla skladatele S. Jelínka, barokní tvorbu (Antonio Vivaldi, Georg Fridrich Händel, Johann Sebastian Bach) až po rozsáhlé vokálně-instrumentální opusy dalších světových skladatelů (Karl Jenkins, Antonín Dvořák, Francis Poulenc, Maurice Duruflé, Bedřich Smetana, Gabriel Fauré). Na repertoáru si můžeme všimnout dynamického vývoje uskupení v čase jeho relativně krátké, téměř třicetileté, existence. Možnosti a schopnosti samotných zpěváků i různé typy spolupráce s dalšími soubory a hudebníky či preference uměleckého vedení sboru jsou tak nepřímou zachycené právě v uváděné proměně repertoáru. K nedílné součásti sboru *Vox Bohemica* patří i společnost *Vox Bohemicalis*. Její významná činnost pro kulturu regionu je v práci také popsána na příkladech koncertů (zahraniční výměny sborů a orchestrů, hostování hudební uskupení z celé republiky i ze světa) či festivalů (Kouřimské hudební slavnosti, Podlipanské hudební slavnosti). Vypovídá také o místních posluchačích, bez kterých by fungování sboru nedávalo smysl.

Summary

The work presents and chronologically classifies the events connected with the activities of the choir *Vox Bohemica*. It shows the genesis of the group in the early 1990s as well as the fundamental influences on forming the functioning of the choir itself. It places the particular stages of its history in the regional context of cultural activities and briefly introduces the personalities who have participated in the running of the choir. The work is mainly devoted to the choirmaster Tomáš Charvát, who has conducted the choir since its beginning and who has been the main artistic director throughout its existence. The consistent work with sources and with unorganized documents of the choir's archive preceded the writing of the chapters dealing with the history of the choir and its chronological order. This activity has resulted in a digitized archive with cataloguing codes and the system is presented in this work. The digitized version of the archive is attached to the work in the form of a USB flash disc with an attachment.

The text offers a detailed acquaintance with the choir's repertoire based on the cataloguing of the sources and archival documents. The repertoire includes a wide range of works – songs for children's choirs, the premiere works by the composer S. Jelínek, Baroque works (Antonio Vivaldi, Georg Fridrich Händel, Johann Sebastian Bach) or extensive vocal-instrumental opuses of other world-famous composers (Karl Jenkins, Antonín Dvořák, Francis Poulenc, Maurice Duruflé, Bedřich Smetana, Gabriel Fauré). In the repertoire, we can notice the dynamic development of the choir during the time of its relatively short existence (almost thirty years). The possibilities and abilities of the singers themselves as well as various types of cooperation with other ensembles and musicians, or the preferences of the artistic management of the choir are thus indirectly captured in the stated transformation of the repertoire. The association of Vox Bohemicalis is an integral part of the choir *Vox Bohemica*. The importance of the association in the culture of the region is described on the examples of concerts (foreign exchanges of choirs and orchestras, hosting musical groups from all over the country and the world) or festivals (Kouřim Music Festival, Music Festival of Podlipansko). The work has not forgotten about the local audience, without whom the functioning of the choir would not be possible.

Resumé

Ce travail s'occupe en détail et chronologiquement des événements relationés avec l'activité du chœur *Vox Bohemica*. Il présent la genèse de l'ensemble du début des années 90 du XXème siecle et les influences essentielles pour la formation de son fonctionnement. Les etapes individuelles de son histoire sont replacées dans un cadre regional des activités culturelles. De la même manière le travail nous présente les personnages qui prennent part aux activités du chœur, de priorité c'est le chef de chœur Tomáš Charvát. Il dirige l'ensamble dès son origine et en meme temps est le directeur artistique pendant toute son existence. La même élaboration chronologique des chapitres sur l'histoire de chœur était précédée par une recherche systématique sur les documents désordonnés d'archive de l'ensamble. Cette activité a donné accès à une archive digitalisée munie de codes decatalogués, le systeme desquels presente ce travail. La version digitalisée est jointe par USB flash disque avec l'annexe.

En vertu du classement des documents d'archive, ce texte offre les plus amples renseignements sur le répertoire du chœur, qui comporte toute une échelle des œuvres en commençant par une série de chansons por les chœurs d'enfants, l'œuvre de première du compositeur S. Jelinek, les pièces baroques (Antonio Vivaldi, Georg Fridrich Händel, Johann Sebastian Bach) et en terminant par les opus vocals- instrumentals de plusieurs compositeurs excellents (Karl Jenkins, Antonín Dvořák, Francis Poulenc, Maurice Duruflé, Bedřich Smetana, Gabriel Fauré). On peut remarquer le progres dynamique du répertoire de l'ensamble au fil de temps, en dépit de sa existence relativement courte. Les possibilités et les capacités des chanteurs, et plusieurs façons de collaborations avec les autres chœurs et musiciens ou les préférences de la direction artistique, se reflechissent ainsi dans la transformation du repertoire. La société Vox Bohemicalis fait partie intégrante du chœur *Vox Bohemica*. Son activité de grande importance pour le développement de la culture dans la région est representée par les concerts (échanges internationales de chœurs et d'orchestres, participations exceptionnelles d'ensembles de musiciens venus de tout le pays et du monde entier) ou par les festivals (Le Festival de musique de Kouřim – Kouřimské hudební slavnosti, Le Festival de musique de Podlipansko – Podlipanské hudební slavnosti). En même temps on peut noter la maturité de l'auditoire local parce que sans son attachement le chœur n'aurait pas de sens.

Přehled pramenů a literatury

Literatura

DVOŘÁK, Miloš: Český Brod. Interes, spol. s. r. o. 1992.

JAREŠ, Stanislav a SMOLKA, Jaroslav. *Malá encyklopedie hudby*. Praha: Supraphon, 1983.

KOLÁŘ, Jiří – ŠTÍBROVÁ, Ivana – ROB, Josef: Sborový zpěv a řízení sboru. Praha: státní pedagogické nakladatelství, 1983.

MRVÍK, Vladimír Jakub. Dějiny královského města Český Brod. Český Brod: Město Český Brod. 2021.

SMOLKA, Jaroslav a kolektiv: Dějiny hudby. Brno: TOGGA 2001.

VALOVÝ, Evžen: Sborový zpěv v Čechách a na Moravě. Brno: Pedagogická fakulta University J. E. Purkyně. 1972.

Internetové zdroje

DOLEŽELOVÁ, Lenka. Holešovský dětský sbor Moravské děti a Dětský pěvecký sbor Plamínek Holešov [online]. Olomouc, 2013 [cit. 2022-03-02]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/egbq1b/> Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce doc. PaedDr. Pavel Režný, Ph.D.

Hudební vydavatelství ARTA Records. Dostupné z: www.arta.cz [30. 11. 2021]

HUNT, JNO L. "The Durante-Pergolesi Magnificat: A QUESTION OF ATTRIBUTION." *The Choral Journal* 19, no. 7 (1979): 18–21. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/23545214>.

JEDLIČKOVÁ, Tereza. Pěvecký sbor jako jedna z možností trávení volného času. Česká Budějovice 2021. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí práce Mgr. K. Ochozka.

REJHONOVÁ, Jana. Michael Pospíšil a soubor Ritornello a jejich úsilí o realizaci anonymní tvorby 17. a 18. století [online]. Brno, 2010 [cit. 2021-06-11]. Dostupné z:

<https://is.muni.cz/th/y0h1o/>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Miloš ŠTĚDRŮŇ.

MACEK, Petr a redakční kruh. Český hudební slovní osob a institucí [online]. Centrum hudební lexikografie, Ústav hudební vědy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Dostupné z: www.ceskyhudebnislovník.cz. Brno: 2022.

Ritornello. Dostupné z: www.ritornello.cz [30. 11. 2021]

Unie českých pěveckých sborů, 2003–2022 [online]. Dostupné z: www.ceskesbory.cz.

Prameny

Osobní archiv Tomáše Charváta, Český Brod

Archiv sboru Vox Bohemica, Český Brod

Osobní rozhovor

Osobní rozhovor s Tomášem Charvátlem, 20. 1. 2022, Český Brod

Příloha

- V příloze naleznete přepis rozhovoru s Tomášem Charvátém.
- Součástí přílohy této práce je také USB flash disk s uloženým digitalizovaným archivem, který je k dispozici v příruční knihovně Katedry muzikologie Filosofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, dále v archivu sboru *Vox Bohemica* a u autora předkládaného textu.

Přepis rozhovoru s Tomášem Charvátem o sboru Vox Bohemica ze dne 20. ledna 2022 v Českém Brodě

Milý Tomáši, nemohu začít jinak, co Tě přivedlo ke sborovému zpěvu?

Na konzervatoři v Pardubicích, kde jsem studoval hru na lesní roh u Otakara Tvrdeho, byl jeden z povinných předmětů i sborový zpěv. Já jsem tam s některými spolužáky nechodil celé pololetí a před uzávěrou klasifikace nás odchytil Vlastislav Novák, který vedl sbor konzervatoře. Dostali jsme nabídku, že pokud začneme zpívat v jeho univerzitním sboru VUS (vysokoškolský univerzitní sbor Pardubice), nikdo se o absenci nedozví a my budeme moci dostudovat. Byla to přesně ta nabídka, kterou nešlo odmítnout.

Takže studentské rebelství stálo za zkušenostmi se sborovým zpěvem?

Vlasta Novák byl skvělým sbormistrem. Univerzitní sbor měl v té době zhruba 80 zpěváků a výborné jméno. Byla to pro nás tehdy také jedna z mála příležitostí, jak se podívat za hranice. Vzpomínám si na Pobaltí a další zájezdy. Dokázal vykresat výborně zpívající sbor ze studentů pedagogické fakulty, ale třeba také z kluků hrajících na žestě, kteří do té doby nezpívali. Vedl dětský sbor v Pardubicích, kde jsem pomáhal. V tom univerzitním jsem pak dělal i vedoucího hlasu.

V Pardubicích se tedy formovaly Tvé způsoby práce se sborem?

Nejen tam. Ještě v posledním nebo posledních dvou ročnících konzervatoře jsem vedl sbor Rubeš ve Skutči. Vzpomínám si, že právě Vlasta Novák mi s tím radil a pomáhal. Pak jsem se také přes kamaráda a korepetitora Tomáše Havlína dostal k nově vzniklému vynikajícímu dětskému sboru Carmina z Rychnova nad Kněžnou, který řídil Karel Štrégl. A na základě těchto zkušeností se později definovala pravidla a systém práce v našem sboru v Českém Brodě. Na začátku fungování Voxu s pouze dětskými odděleními byl po rychnovském vzoru zařazován soutěžní repertoár, také náročnost práce tomu cíli odpovídala.

Soutěžní úspěchy jsou zaznamenané jen v začátcích existence sboru, přestalo se dařit?

Velkým úspěchem bylo vítězství v Lomnici nad Popelkou v roce 1997. Sbor tam vyhrál dvě věkové kategorie a získal i celkovou cenu za nejlepší výkon. To nás tehdy jako krátce fungující sbor dost nakoplo, ale hlavně nám přineslo nové příležitosti, kde jsme si mohli zazpívat. Sám jsem v té době hodně jezdil po soutěžích, i když tam sbor nezpíval, abych měl srovnání a věděl, co se zpívá. Kvůli pozdějším zkušenostem ze soutěží ale přišlo rozhodnutí opustit soutěžní repertoár. Za tu zásadní zkušenost považuji například soutěž, kde se dopoledne zpívalo v sále zakouřeném ještě po nějaké předešlé noční společenské akci. Dalším důvodem byl i styl přípravy sboru, který obnášel vyplání zhruba desetiminutového repertoáru a ten zkoušet stále dokola celou sezonu. Došlo mi, že taková činnost by mne nenaplňovala dlouho. Chtěl jsem dělat muziku a v té době to pro mne byla barokní tvorba. Na soutěžích se porotci často nekoukali příznivě na dětský sbor zpívající barokní repertoár. Dařilo se tak asi stále stejně, nebo lépe, jen se změnilo zaměření.

Formoval jsi tedy sbor a jeho zaměření na repertoárových preferencích?

Byl to určitě jeden z vlivů. Spolu s tím ale taky dodnes hrají svou roli personální možnosti, nebo samotný rozsah zpěváků. A jak už to bývá, velký vliv má i náhoda. V počátcích sbor fungoval výhradně jako dětské uskupení, až později se přidal sbor komorní, kde zpívali odrostlí sboráci případně nadšení rodiče právě zpívajících dětí. Podle toho se také vyvíjel repertoár. Díky Miroslavu Raichlovi, který nás učil v Pardubicích na konzervatoři, jsem měl k dispozici velké množství not z jeho archivu. Další významnou část tvořil objednaný repertoár a úpravy pro náš sbor od Stanislava Jelínka. Během fungování sboru jsme se dostali také k notám od Stanislava Pecháčka z Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy, kde studovala Dana Ženatá, naše korepetitorka a členka sboru.

Skladby Stanislava Jelínka sbor premiéroval. Jak se, tak krátce fungujícímu Voxu, něco takového přihodilo?

Standa Jelínek spoustu věcí napsal pouze pro náš sbor. Bylo to na objednávku sboru, a protože jsem Standu znal jako kamaráda mého otce a strýce, byla z toho několikaletá spolupráce. Dodnes máme v archivu nikdy neuvedené skladby, třeba na ně někdy dojde. Z těch významných a uvedených to je určitě *Svatováclavské proprium* a také trojice

koledových cyklů, které máme na CD. Je ale potřeba uvést, že tehdy skládal pro jiné sborové obsazení, než jak fungujeme dnes. Asi i proto jsou dodnes některé skladby neuvedené.

Repertoár byl zčásti objednaný, částečně jsi využíval materiál od Raichla a Pecháčka. Jak docházelo a dochází k výběru dalšího repertoáru mimo tyto zdroje?

Jak už jsem říkal, v začátcích fungování sboru jsem jezdil po soutěžích a sledoval, co funguje. Dalším vlivem byla i moje činnost během studia na konzervatoři, kde jsem se dostal ke spartaci rukopisů z archivu. Navštěvoval jsem archiv katedrály sv. Víta v Praze a když jsme s orchestrem jezdili po republice, snažil jsem se mezi zkouškou a koncertem navštěvovat místní kostely kvůli přístupu do archivu a k notám. Dokonce jsem objevil skladbu, která byla vedena u sv. Víta jako ztracená a v jednom z navštívených kostelů v Přešticích u Plzně naopak jako půjčená z archivu sv. Víta. Nikoho ale tento můj objev nakonec nezajímal. Stal jsem se také spolu-zakládajícím členem *Společnosti pro duchovní hudbu*. To celé vedlo k jasné preferenci duchovní hudby ve výběru repertoáru i pro sbor. Zároveň byla po revoluci mezi sbormistry velká touha dostat se k západním notovým materiálům. I během našeho turné do Anglie jsme nakupovali noty, které u nás nebylo možné získat. Bohužel, tehdejší kurz libry mi neumožnil pořídit vše, co bychom si přáli. Díky spolupráci s mým učitelem ze ZUŠ Jiřím Štefanem, hornistou orchestru národního divadla a archivářem u sv. Víta, jsem se dostal také do kontaktu s Josefem Herclm, pro kterého jsem spoustu muziky spartoval. Další nedílnou součástí výběru repertoáru je už zmiňovaná náhoda. Často se snažím nakoupit nějaké konkrétní noty pro sbor z hudebnin a přeji si k tomu ještě něco zajímavého, co je momentálně pro sbor k dispozici. Pan Blabla (z hudebního vydavatelství a nakladatelství Spectrum pozn. autora) nám takhle například poslal skladbu Karla Jenkinse, ze které se stal náš zatím poslední uvedený repertoár.

The Armed Man: Mass for Peace je skladba pro velké obsazení, stejně jako předešlá, v poslední dekádě uváděná, díla. Jak se to maloměstskému Voxu daří dávat dohromady?

Tohle dosud trvající období sboru začalo v roce 2014 skladbou *Requiem* od Faurého. Samostatně jsme často zpívali jen s varhaním doprovodem. Pro symfonickou úpravu jsme se spojili s dalšími muzikanty a provedlo se jedno nebo dvě vystoupení v sezoně. Nejdříve díky spolupráci s Vladimírem Roubalem ze Strahovského kláštera. Potom

například *Stabat Mater* od Poulenca bylo velkou výzvou pro sbor, ale i pro spolupracující. Bylo jasné, že to nedáme sami, a tak jsem rozeslal nabídky spolupráce po okolních relevantních sborech, jestli se k nám nepřidají, že bychom to rádi udělali. Většina odmítla, ale Hlahol z Prahy do toho šel s námi. Další navázaná spolupráce funguje s karlovarským sborem pod vedením Jana Rezka, který působí jako sbormistr také u sv. Jakuba v Praze.

Díky čemu v Českém Brodě sbor funguje a stále si udržuje aktivitu?

V začátcích to byla především práce v celém regionu. Jezdil jsem do škol od Prahy do Kolína a vybíral vhodné zpěváky. Fungovaly také pobočky v Nymburku, Úvalech, Poříčanech nebo Kostelci, kam se jezdilo za nejmenšími dětmi. Byla taky ale slabší léta, kdy se musel zpívat i v hlavním oddělení dvojhlas, protože zkrátka neměl kdo zpívat složitější muziku. Dnes je to více napojené na efektivní fungování ZUŠ, kde první dva ročníky hudebního oboru mají povinně sborový zpěv, část z nich pokračuje dále a z těchto dětí potom můžeme doplňovat i hlavní sbor. Současně už asi funguje i povědomí o naší činnosti, takže lidé přicházejí z vlastní iniciativy, nebo se vracejí po určité době zpět. Stále zpívají třeba někteří z původních členů dětských oddělení ze začátku existence sboru.

Kdo se na dosavadním fungování sboru podílel či podílí?

Při vzniku a v prvních letech byl kolektiv sboru hodně propojen s žáky gymnázia a ZUŠ, případně s jejich rodiči. Nerad bych na někoho zapomněl, ale určitě je potřeba uvést Ondřeje Sochu. Díky Ondrovi a jeho jazykovým schopnostem, kontaktům v rodině i podpoře rodičů se uskutečnil například zájezd do Anglie i Německa. Následně se začal věnovat zpěvu profesionálně a díky tomu máme dodnes zajišťované kvalitní sólisty. Další důležitou pomocnicí byla Dita Racková. Pomáhala s vedením malých dětí a aktivně se podílela na chodu sboru. Petra Střihavková se podílela na organizačních záležitostech sboru, ale také byla schopna zazpívat sólově. O korepetice se ve sboru starala nejdříve Daniela Ženatá, poté Jana Kolomá a až dodnes Ľubice Spurná. Obrovskou práci odvedla také Helena Kaplanová jako hlasová poradkyně. Jan Drahota pomáhal s organizací, sám dirigoval a upravoval písně pro sbor. Z řad aktivních rodičů musím vzpomenout dosud naši činnost podporujícího Oldřicha Sochu, otce Ondřeje a Jana, kteří oba prošli sborem, Reginu Jedličkovou, která vedla nejmenší děti a starala se například o fungování letních táborů. Květa Pospíchalová byla také důležitou aktivní pomocí při organizaci a

fungování sboru. Jana Jebavá, její manžel a Ivo Kocum (kolegové z gymnázia) se aktivně podíleli na chodu sboru i společnosti Vox Bohemicalis. Dnes se jako předseda spolku angažuje Aleš Kašpar, velice důležitou roli má Jana Šaročová, která se stará o finance. Ještě mnoha dalším vděčíme za skoro třicet let fungování. Samozřejmě jsou to také města regionu s vyzdvižením Českého Brodu, Středočeský kraj i důležití sponzoři našich aktivit.